

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**MUSLIMSKÁ KOMUNITA VE VELKÉ BRITÁNII
NA PŘELOMU TISÍCILETÍ**

Pavel Ponomarev

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Kulturní antropologie Předního východu

Diplomová práce

Muslimská komunita ve Velké Británii na

přelomu tisíciletí

Pavel Ponomarev

Vedoucí práce:

Mgr. Daniel Křížek Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Rád bych poděkoval vedoucímu své diplomové práce Mgr. Danielu Křížkovi Ph.D. za to, že tato práce mohla vzniknout, Ing. Janu Ponomarevovi za konzultace s formální úpravou celé práce a Kateřině Audyové, bez které by tato má práce nevznikla.

Obsah

1	Úvod	1
2	Kořeny muslimské přítomnosti na Britských ostrovech	5
2.1	Přistěhovalecká politika Velké Británie.....	5
2.2	Příchod islámu do Anglie	9
2.3	Rushdieho aféra.....	14
3	Muslimská komunita v letech 1990 – 2001	18
3.1	Profil muslimské komunity.....	18
3.2	Socio-ekonomická situace muslimů	20
3.3	Nepokoje na severu Anglie v létě 2001	22
4	Bok po boku	24
4.1	9/11	24
4.2	Operace trvalá svoboda	28
4.3	Operace irácká svoboda	29
5	Muslimská komunita v letech 2001 – 2010	32
5.1	Zahraniční politika Velké Británie po 9/11	32
5.2	7/7.....	36
5.2.1	Sebevražední bomboví atentáčníci.....	37
5.2.2	Mohammad Sidique Khan	38
5.2.3	Shehzad Tanweer	39
5.2.4	Jermaine Lindsay	39
5.2.5	Hasib Mir Hussain	40
5.2.6	Vyšetřování teroristického útoku.....	41
5.2.7	Situace po teroristických útocích v Londýně	42

5.3	Sekuritizace islámu	44
5.4	Anti-teroristická legislativa.....	46
5.4.1	Zákon o terorismu z roku 2000 (Terrorism Act 2000)	47
5.4.2	Protiteroristický, trestní a bezpečnostní zákon z roku 2001 (Anti-terrorism, Crime and Security Act 2001)	48
5.4.3	Zákon o prevenci terorismu z roku 2005 (Prevention of Terrorism Act 2005)	48
5.4.4	Zákon o terorismu z roku 2006 (Terrorism Act 2006)	49
5.4.5	Zákon o terorismu z roku 2008 (Terrorism Act 2008)	50
5.4.6	Anti-teroristická legislativa v praxi.	50
5.4.7	Dopady anti-teroristické legislativy na britské muslimy.....	52
5.5	Islamofobie.....	57
6	Závěr	61
	Seznam použité literatury a pramenů	68
6.1	Použitá literatura	68
6.2	Internetové zdroje	72
6.3	Zdroje použitých obrázkových příloh v textu	73
6.4	Zdroje použitých obrázkových příloh.....	74
7	Resumé.....	75
8	Přílohy.....	I
8.1	Mapy	I
8.1.1	Britská zámořská území v průběhu času	I
8.2	Grafy a tabulky	I
8.2.1	Vývoj imigrace v letech 2004 až 2011 dle regionu původu imigrantů	I
8.2.2	Etnická skladba muslimské komunity	II
8.2.3	Britští muslimové dle zemí původu.....	II

8.2.4	Přehled důvodů ekonomické neaktivity u muslimů.....	III
8.2.5	Přehled míry nezaměstnanosti dle věku u muslimů.....	IV
8.2.6	Přehled profesí vykonávaných muslimy.....	V
8.2.7	Přehled vzdělání v muslimské populaci	V
8.2.8	Přehled velikostí domácností v muslimské populaci.....	VI
8.2.9	Přehled počtu dětí v muslimských domácnostech.....	VI
8.2.10	Přehled muslimské komunity dle pohlaví.....	VII
8.2.11	Přehled vězňů odsouzených ve spojitosti s terorismem dle jejich etnicity	VII
8.2.12	Grafické znázornění islamofobie	VIII
8.2.13	Zákony upravující přistěhovaleckou politiku Velké Británie	IX
8.3	Zákony postihující problematiku terorismu.....	IX

1 Úvod

Tato diplomová práce se věnuje tématu britské muslimské komunity na přelomu tisíciletí. Cílem této práce je zodpovědět výzkumnou otázku: „*Jak se vývoj muslimské komunity ve Velké Británii lišil v letech 1990 – 2001 a v letech 2002 – 2010?*“ A dále určit, zda mezníkem a zlomovým bodem v tomto vývoji byly opravdu události ze zářijového dne roku 2001 v Americe. Aby bylo možno zodpovědět danou výzkumnou otázku, bude nejdříve věnován prostor popisu oběma vymezeným dekádám.

Za počátek zkoumaného období byl zvolen rok 1990. Tento rok je významný mezník nejen v kontextu britské domácí scény, ale i mezinárodního dění (v této době se hroutí Sovětský svaz a jeho impérium, končí éra Studené války a bipolární konfrontace. Slovy Francise Fukuyami došlo ke „*konci dějin*“.). V roce 1989 vypukla takzvaná „*Aféra Rushdie*“. Během této doby protestovali britští muslimové v londýnském Hyde Parku a v jiných částech Velké Británie nejen proti vydávání románu Salmana Rushdieho *Satanské verše*, ale i proti svému samotnému postavení v britské společnosti. Proto za začátek zkoumaného období je vybrán rok 1990, kdy si ve světle oněch událostí britští muslimové uvědomují svou identitu.

První dekáda¹ je na svém druhém konci ohraničena rokem 2001 a teroristickými útoky provedenými vůči cílům v New Yorku a Washingtonu. Teroristické útoky z 11. září 2001 byly významným mezníkem v postbipolární éře. Důsledky těchto teroristických útoků měly vliv na mnoho sfér nejen každodenního života. Jednou z nich byl i život britských muslimů. Z tohoto důvodu byl vybrán jako mezní rok, rok 2001.

Druhá dekáda začíná po roce 2001 a končí rokem 2010. Aby byla dekáda úplná a ne pouze devítiletá, mohl jsem práci zakončit rokem 2011. Uchýlil jsem se však ke zkrácení z důvodu, že v roce 2010 došlo

¹ Uchýlil jsem se k použití označení dekáda, i přestože dané období je delší než 10 let a tudíž použití tohoto termínu je nepřesné. Avšak jeho využití je v tomto případě hlavně ilustrativní a stylistické než faktografické. Proto věřím, že takto bude na toto jeho použití nahlíženo.

k partajnímu střídání na Downing Street 10. Ve volbách vyhrála do té doby opoziční Konzervativní a Unionistická strana, jejíž vláda vystřídala od roku 1997 vládoucí Labour Party, a novým nájemcem v „čísle 10“ se stal David Cameron. S koncem éry labouristické politiky v čele se šéfem strany a premiérem Tony Blairem² končí i zkoumané období této práce.

Diplomová práce se skládá ze dvou hlavních celků. Vedle těchto dvou stěžejních kapitol jsou součástí této práce i další dvě kapitoly, které ony dvě doplňují o vysvětlující kontext daných situací. První takovouto kapitolou je v pořadí druhá kapitola s názvem *Kořeny muslimské komunity na Britských ostrovech*. Jak již sám název napovídá, bude náplní této kapitoly popsání etablování islámu a muslimů do onoho roku 1990. V této kapitole je předložena charakteristika britské přistěhovalecké politiky, poněvadž muslimové na Britské ostrovy přicházeli jako imigranti. Jedna z podkapitol je věnována výše zmiňované „Aféře Rushdie“. Z důvodu, že problematika kolem vydání románu *Satanské verše* není hlavním předmětem této práce, je její popis stručný.

Prvním z oněch dvou hlavních celků je kapitola třetí. Její název je stejně jako u předchozí kapitoly všeříkající – *Muslimská komunity v letech 1990 – 2001*. Britská muslimská komunita zde bude popsána především pomocí čísel a údajů na základě provedení sčítání obyvatel ve Velké Británii v roce 2001 (jedná se o *Census 2001*). Jsem si vědom kritiky vůči statistickým údajům, avšak se domnívám, že například pro vyjádření životní úrovně jsou statistická data jako míra nezaměstnanosti, dosažené vzdělání atd. relevantní. Vedle podkapitol věnující se rozmístění muslimského obyvatelstva a socio-ekonomické struktury britských muslimů, jsou zde popsány i události z léta 2001, kdy v severní Anglii vypukli násilnosti mezi muslimskými komunitami a britskou bílou mládeží.

V kapitole s názvem *Bok po boku* je předkládán stručný popis události z onoho úterního 11. září 2001 a následujících událostí. Předložení popisu teroristických útoků proti budovám Světového

² Tony Blair odešel z vrcholové politiky již v roce 2007, tedy po deseti letech, kdy byl premiérským předsedou vlády Jehoji Veličenstva. Ve funkci šéfa strany a premiéra ho vystřídal stranický kolega Gordon Brown.

obchodního centra a budově Pentagonu, sídla amerického ministerstva obrany, a následné vyhlášení Války proti terorismu prezidentem Geogrem W. Bushem jsou uváděny, aby měnící se postavení britských muslimů po roce 2001 bylo zasazeno do kontextu mezinárodních událostí. Právě vojenské operace v rámci Války proti terorismu v Afghánistánu a Iráku měly vliv na vztah muslimské komunity a britské společnosti. Tato práce nemá za cíl hodnotit ani jakkoliv jinak analyzovat Operaci trvalá svoboda a Operaci Irácká svoboda. Pouze je zde uveden popis těchto operací.

Druhou hlavní stěžejní částí diplomové práce je kapitola pátá nesoucí název *Muslimská komunita v letech 2001 až 2010*. V této kapitole je kladen především důraz na události po 11. září 2001 a po teroristických útocích z Londýna ze 7. července 2005. Z důvodu, že Tony Blair dostal svému společenství „bok po boku“ s USA, je věnována první podkapitola zahraniční politiky britské vlády, která byla realizována právě v duchu tohoto pevného společenství. Bude zde uveden popis angažovanosti britských ozbrojených složek v rámci operací Války proti terorismu na afghánském území a na území Iráku. Dále je zde věnován prostor teroristickým útokům, které byly spáchány v samotném centru Velké Británie v Londýně. Vedle deskripce samotného útoku jsou zde uvedeny medailonky všech čtyř sebevražedných atentátníků. Další z podkapitol se věnuje takzvané „*sekuritizaci islámu*“. Termín je sice vypůjčen z teorie výzkumu konfliktů v rámci teorie mezinárodních vztahů, avšak v tomto našem kontextu je neopomenutelný. Z důvodu, že na tomto poli je termín sekuritizace novým elementem, bude nejdříve předložena jeho definice a následně i celý popis procesu sekuritizace. Poté bude následovat důsledek sekuritizace islámu v podobě antiteroristické legislativy přijímané britskou vládou. Tato legislativa nebyla vytvářena a priori vůči členům muslimské komunity, avšak tyto zákony měly dopad na muslimy a celou komunitu. Teroristické zákony přijaté od roku 2000 budou stručně představeny a následně bude představena jejich implementace v praxi. Jedná se hlavně o část 44 Teroristického zákona z roku 2000. Pro demonstraci celé situace budou uváděny i názory britských muslimů. Na závěr této kapitoly se budu

věnovat tématu islamofobie. Islamofobie není fenoménem, který by Velké Británii potažmo zbytku světa byl po roce 2001 něčím novým. Avšak po roce 2001 se objevuje v jiném světle. Během zpracovávání této části nebylo možné zpracovat data ze sčítání obyvatel, které proběhlo ve Velké Británii v roce 2011, poněvadž do doby vypracování této diplomové práce nebyla britskými úřady tyto data zpracována a uveřejněna. V důsledku absence těchto dat nemohly obě období (1990/2001 a 2001/2010) být na tomto poli komparována.

V kapitole poslední, neboli závěrečné, bude předložena odpověď na výzkumnou otázku a celkově zde budou shrnuty závěry celé diplomové práce.

Další částí, která není nikterak bohatá na text, avšak nikterak ochuzená o informační potenciál, je část, ve které jsou uvedeny přílohy. Jedná se o mapy, grafy, tabulky, které slouží k názornějšímu pochopení dané problematiky a nahlížení na ni v souvislostech. V duchu čínského přísloví „*obrázek je více než tisíc slov*“ je uvedeno několik grafů i tabulek v samotném textu diplomové práce. Díky uvedení například tabulky v textu je možné ihned data vztahující se k danému tématu porovnávat v celkovém kontextu. Tabulky a grafy jsem se snažil vybírat takové, které jsou dle mého názoru pro danou část textu důležité. Ostatní ilustrativní materiál, který je neméně důležitý, je uveden za samotným textem této práce v kapitole *Přílohy*.

V celém textu je užíván název Velká Británie, kterým se myslí státní útvar Spojeného Království Velké Británie a Severního Irska. Pokud je zde hovořeno o jakékoli části tohoto státního útvaru, jako je například Anglie, Walse atd., je vždy uveden název této část a myslí se tím pouze geografické území takto pojmenováno. Pojem Brit je užívám pro označení obyvatele Spojeného Království Velké Británie a Severního Irska, žijícího v jakékoli části tohoto státního útvaru.

V této diplomové práci je citováno dle norem časopisu Středoevropské politické studie.

2 Kořeny muslimské přítomnosti na Britských ostrovech

V této kapitole bude nejdříve představena historie imigrace a imigrační politiky Velké Británie, dále faktory a události, které ji ovlivňovaly a formovaly. Byla to právě imigrační politika, která hrála důležitou roli při etablování se islámu na Britských ostrovech. Poněvadž Anglie a následně Velká Británie nebyla původem muslimskou zemí, Islám se na britské území dostává především až s imigranty z bývalých koloniálních panství. Jak vypadalo zapouštění kořenů islámu na britské půdě a vývoj muslimské komunity do roku 1989, bude stručně popsáno v druhé podkapitole. Na závěr bude představena takzvaná Rushdieho aféra, která byla významným mezníkem ve vývoji britské muslimské komunity.

2.1 Přistěhovalecká politika Velké Británie

Spojené království Velké Británie a Severního Irska (dále pouze Velká Británie) je ostrovní stát nacházející se na dvou hlavních ostrovech – Velká Británie a Irsko, a dále na několika dalších ostrovech nebo souostrovích. Ostrovní poloha Velké Británie byla zásadním faktorem, který měl vliv na její vývoj a to ve všech aspektech. Angličané zajisté byli rádi, že je na počátku 19. století od Napoleonových armád odděloval kanál La Manche a ne pouhý evropský kontinentální veletok.³ Tato strategická poloha se nestala předností pouze na poli válečném. Velká Británie se nestala izolovanou ostrovní zemí⁴, ale ba naopak díky přístupu k světovému oceánu se stala nejen námořní velmocí, kdy lodě pod anglickou a později britskou vlajkou vládly světovým oceánům⁵, ale i zemí, která ovládala území na všech kontinentech – od malého, avšak

³ O historii Velké Británie více například Morgan, Kenneth Owen a kolektiv. 1999. *Dějiny Británie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

⁴ Více o teorii významu polohy, velikosti a charakteru státu například ve Waisová, Šárka a kolektiv. 2007. *Atlas mezinárodních vztahů: prostor a politika po skončení studené války*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.

⁵ V dnešní době jsou zařazeny do činné služby Britského královského námořnictva tři letadlové lodě, což je po americkém námořnictvu čítajících 12 letadlových lodí největší počet. Například Ruská federace má pouze jednu letadlovou loď a čínská armáda teprve na své první letadlové lodi pracuje. Více o strategickém významu letadlových lodí například ve Waisová, Šárka a kolektiv. 2007. *Atlas mezinárodních vztahů: prostor a politika po skončení studené války*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Strana 70.

strategicky významného území kolem skály Gibraltar až k Austrálii. Toto územně mocenské postavení učinilo z Velké Británie od 18. století největší imperiální mocnost⁶, která i v současnosti, kdy již pod britskou královskou korunu nenáleží mnohá koloniální panství, stále patří mezi nejmocnější státy světa.⁷ Ostrovní poloha a koloniální říše byly faktory, které hlavně ve dvacátém století ovlivňovaly přistěhovalectví do Velké Británie.

Při vzniku koloniální říše bylo zapotřebí, aby angličtí, a později britští, občané odcházeli do zámořských území, kde zastávali posty v tamější britské koloniální správě. Díky této pracovní emigraci se do dvacátého století Velká Británie nepovažovala za cílovou destinaci přistěhovalců, pracovních migrantů atd. Opak byl spíše pravdou. Vedle již výše zmiňovaného pohybu vládních úředníků nebo příslušníků armády a jejich rodin mezi Britskými ostrovy a koloniálními územími, odešlo i mnoho obyvatel Velké Británie hledat štěstí v tehdejší Novém světě na druhém břehu Atlantického oceánu. Imigrační politika, kterou ovlivňovaly dva výše uvedené faktory, byla vedle tohoto utvářena bezprecedentními situacemi. Takovouto první bezprecedentní situací byly vlny židovských emigrantů z tehdejšího carského Ruska.⁸ *„První imigrační restrikcí přinesla teprve reakce na vlnu židovských přistěhovalců z Ruska – celkem asi 120 000 osob mezi léty 1875 a 1914 – v podobě zákona o cizincích (Aliens Act) z roku 1905.“* (Baršová a Barša 2005: 110) V tomto případě se jednalo o uprchlíky žádající azyl než o pracovní migranty, kteří budou mít vliv na imigrační politiku v druhé polovině 20. století.

⁶ V přílohách můžete vidět mapu světa, na které jsou vyobrazena území, na kterých byla během historie uplatňována anglická / britská moc.

⁷ Dokladem mocenského postavení Velké Británie, vedle stálého členství v Radě bezpečnosti OSN, může být druhá polovina roku 2005, kdy Velká Británie předsedala nejen Evropské komisi, ale i organizaci G8. Tento ilustrativní případ mocenského postavení Spojeného království, jsem vypral i přes to, že jsem si vědom skutečnosti, že předsednictví v oněch dvou organizaci je založeno na střídání pravidelného předsednického cyklu.

⁸ Ruští Židé opouštěli území carského Ruska kvůli zhoršující se bezpečnostní situaci v důsledku bujícího antisemitismu. O problematice antisemitismu v carském Rusku více například ve Vydra, Zbyněk. 2006. *Židovská otázka v carském Rusku 1881-1906: vláda, Židé a antisemitismus*. Pardubice: Univerzita Pardubice.

V roce 1947 získává samostatnost na britské koruně Indie, chloubou britského koloniálního impéria. Nezávislostí Indie začíná postupný rozklad britského koloniálního panství, který se odehrával na pozadí celosvětového procesu dekolonizace, který vyvrcholil v 60. letech 20. století.⁹ V reakci na samostatnost Indie byl přijat v roce 1948 zákon o občanství (British National Act), který přisuzoval rovná práva ohledně možnosti vstupu a pobytu na území Británie. Přistěhovalectví ze zemí takzvaného Commonwealthu¹⁰ upravoval zákon z roku 1962 (Commonwealth Immigrants Act). Na základě tohoto zákona došlo k úpravě možnosti kontroly osob, které byly držiteli pasů vydaných na základě zákona z roku 1948 v britských koloniích a protektorátech a přicházeli na území Británie. Razantnější úprava imigrační politiky byla spojena až se zákonem z roku 1968 (Commonwealth Immigrants Act). *„Držitelé britských pasů museli k tomu, aby mohli vstoupit na území Spojeného království, prokázat „podstatné vazby“ na Spojené království (například narození na jeho území nebo původ rodičů či prarodičů). Podle kritiků bylo sice kritériem de iure narození a předkové, de facto jím však byla rasa. Fakticky měla být svobodná migrace umožněna jen tehdy, mohla-li být považována za návrat potomků bílých emigrantů-kolonistů.“* (Baršová a Barša 2005: 111) *„Zákon o imigraci z roku 1971 (Immigration Act) systematicky odlišoval občany Commonwealthu s právem pobytu v Británii od těch, kteří takového práva nepožívají. Zákon o občanství z roku 1981 (British National Act) pak s účinností od 1. 1. 1981 rozdělil jednu kategorii „občanství Spojeného království a kolonií“ do tří odlišných kategorií občanství, z nichž pouze jedno – „britské občanství“ – zahrnovalo právo trvalého pobytu na území Spojeného království, zatímco další dvě – to jest občanství britských zámořských území (British dependent Territory Citizenship) a britské zámořské občanství (British Overseas Citizenship) – toto právo nezahrnovaly, i když britská vláda uznávala „morální a ústavní odpovědnost“ ve vztahu k jejich držitelům.“*

⁹ O dekolonizaci více například v Nálevka, Vladimír. 2004. *Čas soumraku: rozpad koloniálních impérií po druhé světové válce*. Praha: Triton.

¹⁰ O zemích Commonwealthu více například v Ženíšek, Marek. 2007. *Commonwealth: politické systémy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o. Nebo *Britain and the Commonwealth* (1981) London: Central Office of Information.

(Tamtež: 111) V důsledku přijetí zákona z roku 1971 došlo k omezení příchodu „nových“ ekonomických migrantů. Docházelo však k takzvanému procesu sjednocování rodin, kdy byl povolován legální příchod manželek a dětí již dříve přijatým ekonomickým imigrantům. Sjednocování rodin byla jediná legální možnost, jak se moci usadit ve Velké Británii.

Až na úsvitu nového milénia dochází k revizi imigrační politiky Velké Británie. Zpráva vypracovaná ředitelstvím pro výzkum, vývoj a statistiku britského ministerstva vnitra konstatovala, že imigrace má pozitivní vliv na ekonomický růst. Studie nejen že boří stereotypy spojené s přílivem ekonomických migrantů, kteří takřkajíc „parazitují“ na britské společnosti¹¹, ale vedle toho dále upozorňuje na potřebu vzájemné provázanosti imigrační a integrační politiky – to jest politiky vstupu a politiky po vstupu. Na tento dokument navázala strategie Zajištění hranic, bezpečné útočiště, integrace s růzností v moderní Británii. Tato strategie byla přijata britským ministerstvem vnitra v roce 2002. Hlavní myšlenky strategie jsou následující: „(1) *Zesílenou a aktivní roli státu při řízené migraci, včetně důsledného prosazování sankcí vůči nelegální migraci (secure borders), (2) respektování humanitárních a lidsko právních závazků vůči uprchlíkům a dalším nuceným migrantům (safe haven), (3) důraz na integraci při současném respektu ke kulturní různosti (integration with diversity). Integrace má za cíl vytvořit soudržnou, ale přesto rozmanitou společnost.*“ (Baršová a Barša 2005: 113). Tato strategie poukazyvala na pozitivní prvky řízené imigrace, které se projevují na poli ekonomického růstu a celkového zlepšení produktivity domácího hospodářství, a dále i na poli kultury, kdy současná britská společnost bude navazovat na předchozí historický kosmopolitní ráz britské společnosti z dřívějšího imperiálního období. Tato strategie umožňuje lépe pomoci imigrantům v integraci, ale vedle toho umožňuje i lepší přijetí ze strany většinové britské populace. Prvky z této strategie

¹¹ „Přistěhovalci vytvářejí nové podnikatelské příležitosti a pracovní místa a zaplňují mezery na pracovním trhu. Nejsou příjemci sociálních dávek častěji než domácí obyvatelé. Celkově nejsou přítěží pro sociální systém, protože do něj přispívají více, než z něj čerpají.“ (Baršová a Barša 2005: 112)

se odrazily posléze i v nově přijatém zákoně o občanství, imigraci a azylu v konce téhož roku (Nationality, Immigration and Asylum Act 2002) Dle slov tehdejšího ministra pro občanství a imigraci šlo o „*nejradikálnější a nejrozsáhlejší reformu imigrace, azylu a občanství za mnoho let, která dává společnosti základ, na němž lze vybudovat důvěru a víru v integritu systému.*“ (Baršová a Barša 2005: 113) V roce 2005 navazoval na strategii z roku 2002 pětiletý plán pro azyl a přistěhovalectví Kontrola našich hranic: aby přistěhovalectví bylo pro Británii přínosem. Tento plán vychází z teze, že v dnešní době je řízená ekonomická imigrace potřebná k udržení konkurenceschopnosti britské ekonomiky a společnosti v globalizovaném světě. Cílem je posilovat důvěru obyvatelstva v přínos této ekonomické imigrace. Tento cíl má být naplňován skrze racionálnější, jednodušší a selektivnější imigrační politiku.¹²

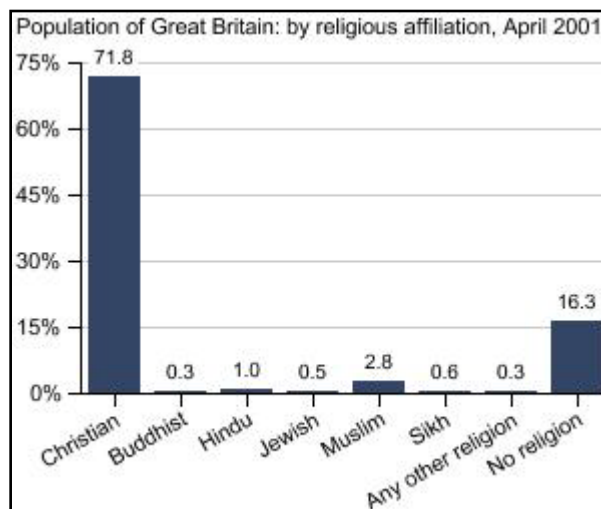
Ostrovní poloha Velké Británie usnadňovala snadnější kontrolu imigrantů přicházejících nejen z bývalého britského koloniálního panství, ale dále i ze samotné kontinentální Evropy. Díky geografické poloze státu došlo k situaci, kdy díky snadné kontrole vstupů na britské ostrovy (kontrola přístavů, leteckého provozu a vlakového terminálu) uvnitř hranic existuje absence osobních dokladů totožnosti britských občanů. Avšak imigrační politika postrádala také nástroje integrační politiky imigrantů, kteří uspěli v síti imigračních procedur. V politice byl dlouhá léta kladen důraz na otázku imigrace, avšak stejný důraz nebyl již kladen na problematiku integrace.

2.2 Příklad islámu do Anglie

Na území britských ostrovů bylo náboženství přítomno již od nepaměti. Již ve starověké keltské společnosti mělo náboženství, v tehdejší své podobě, nezastupitelné místo. Spojováno bylo s mystickým menhirovým komplexem Stonehenge. Tyto, z pohledu křesťanství, pohanské kultury byly v následujících staletích vymýceny a nahrazeny křesťanstvím. Římskokatolická víra zde byla ustanovena jako dominantní

¹² V příloze je pro ilustraci uveden graf znázorňující vývoj imigrace dle regionu původu imigrantů do Velké Británie v letech 2004 až 2011

náboženství, stejně jako ve zbytku kontinentální Evropy. Avšak od poloviny 16. století byla ustanovena králem Jindřichem VIII. nová protestantská Anglikánská církev jako nezávislá církev na vatikánské papežské moci. Anglikánská církev, jejíž hlavou je anglický / britský panovník, je i v současnosti stále nejrozšířenější církví na území Anglie. Vedle Anglikánské církve se britští občané

Graf 1 Počet věřících Britů dle jejich víry
(UK National Statistic)

v současné době hlásí k mnoha dalším křesťanským církvím, ze kterých se nejvíce obyvatel

Velké Británie hlásí ke katolické církvi. Dále se Britové hlásí i k judaismu, hinduismu a islámu. Počty jednotlivých věřících v níže uvedeném grafu jsou na základě sčítání obyvatel v roce 2001. K Anglikánské církvi se hlásí 37 milionu věřících z celkového počtu obyvatel.

Islám vznikl v první polovině 7. století na Arabském poloostrově jako nejmladší ze tří monoteistických náboženství¹³. Islám byl ustanoven jako státní náboženství nově vzniklé arabské říše, která vznikla v důsledku úspěšné expanze kočovných arabských kmenů.¹⁴ Anglie se s islámem střetává až během středověkých křížových výprav vedených do oblasti Levanty. Těchto výprav se účastnil nespočet anglických vojáků a šlechticů, ale i samotný anglický král. Nejznámějším anglickým králem bojujícím pod zástavou s křížem byl král Richard Lví srdce.¹⁵ Během těchto válečných tažení se poprvé Angličané střetávají s islámem, muslimy a muslimskou kulturou. V Canterburských povídkách (1386) od Geoffreyho Chaucera nalezneme zmínky o islámských učencích. „Prvním

¹³ Více o islámu jako náboženském systému například v Kropáček, Luboš. 2003. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad.

¹⁴ O dějinách Arabské říše více například v Tauer, Felix. 2006. *Svět islámu*. Praha: Vyšehrad.

¹⁵ O křížových výpravách do Svaté země více například v Gabrieli, Francesco. 2010. *Křížové výpravy očima arabských kronikářů*. Praha: Argo.

Angličanem, který konvertoval na islám, byl John Nelson, jež tak učinil v šestnáctém století.“ (BBC 2009) Alexander Ross v roce 1649 byl prvním, kdo přeložil Korán do angličtiny. *„Dokumenty z roku 1641 uvádí, že v Londýně se objevila sekta Mohamedánů (muslimů).“* (BBC 2009)

Se vzrůstajícím významem námořní dopravy a narůstajícím počtem lodí v britských obchodních a vojenských flotilách od poloviny 19. století se zvyšoval zájem o lodní personál. Těmito novými námořníky byli ve většině případů takzvaní lascars¹⁶, které rekrutovala britská Východoindická společnost. *„Termín Lascars neoznačuje pouze asijské námořníky narozené v britském impériu, ale dále i námořníky z východní Afriky.“* (Jones 1931) Tito lascars byli ve většině případů muslimové. Usazovali se především ve velkých britských přístavech, kde zakládali první islámská centra, jednalo se především o dervišské závije.¹⁷ Avšak tyto závije nemohou být považovány za plnohodnotné mešity. S rostoucím počtem těchto muslimů z kolonií se zvyšoval i počet anglických konvertitů. Právě konvertité iniciovali vznik první mešity v Londýně, která byla otevřená v roce 1889. Avšak první mešity na britských ostrovech byly otevřeny na počátku 70. let 19. století v Cardiffu a South Shieldsu. Tyto mešity byly otevřeny místní komunitou jemenských námořníků, která je nejstraší muslimskou komunitou ve Velké Británii a v dnešní době čítá až na 80 000 jemenských muslimů. *„Mešita ve Woking v Surrey, která byla otevřena v roce 1890 a stala se i sociálním centrem pro britské muslimy během prvních let 20. století, je nejdéle fungující mešitou ve Velké Británii.“* (Praill 1994: 3) V zápětí po otevření mešity vznikla i první britská islámská misie, která přispěla k šíření islámu ve většinové společnosti. Nástrojem této misie bylo i vydávání The Islamic Review. *„Odhaduje se, že v roce 1924 žilo v Anglii kolem 10 000 muslimů a z toho přes 1000 bylo konvertitů z jiných náboženství.“* (Úlehla 2010: 6)

¹⁶ „Na základě statistiky z roku 1928 sloužilo v britském námořnictvu na 52 445 lascars, což tvořilo 26% z celkového počtu námořníků sloužících na britských lodí.“ (Jones 1931)

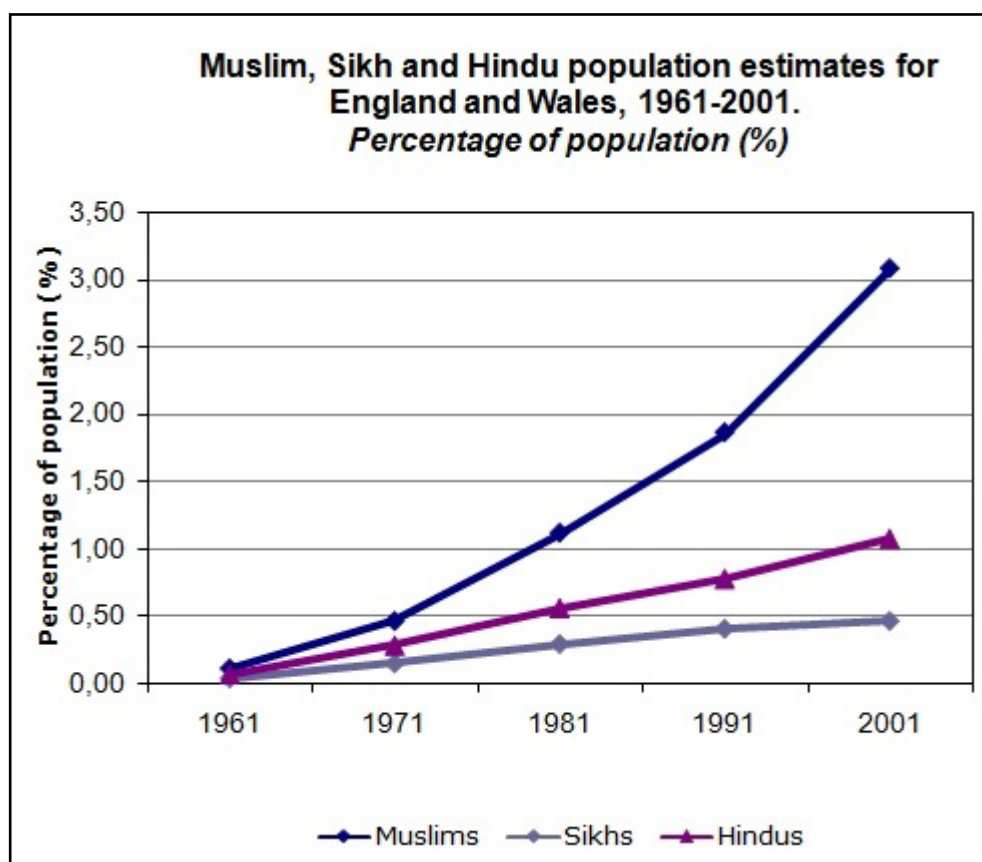
¹⁷ Jedná se o variantu lidového islámu, takzvaného súfismu, který byl rozšířen hlavně ve venkovských oblastech. O súfismu více například v Kropáček, Luboš. 2008. *Súfismus: dějiny islámské mystiky*. Praha: Vyšehrad.

Po 2. světové válce nastává imigrační boom a to nejen v důsledku výše zmíněné dekolonizace britského koloniálního panství, ale dále i poptávky po dělnících v poválečném průmyslu. Stejně jako jiné evropské země, tak i Velká Británie byla po 2. světové válce sužována nedostatkem pracovních sil. Obzvláště se jednalo o méně kvalifikovanou pracovní sílu v manuálních provozech. V tomto období přicházejí imigranti muslimského vyznání, kteří dali základ současné muslimské komunitě ve Velké Británii. Jak bylo uvedeno v předchozí podkapitole, tak imigranti přicházeli hlavně z bývalých britských kolonií z jižní Asie. Po rozdělení Indie v roce 1947 se jednalo o pracovní imigranty z Pákistánu, Bangladéše a Indie. Tyto tři etnické skupiny jsou i v současné době početně nejdominantnějšími muslimskými skupinami ve Velké Británii. *„Zvláště Pákistánci našli práci ve starých průmyslových odvětvích, v železárnách a ocelárnách (asi 50 %), v textilním a potravinářském průmyslu (20 %) a ve veřejné dopravě, a usazovali se hlavně v Midlands, Yorkshiru, Manchesteru a Glasgowě. Bangladéšané se uchýlili hlavně v Londýně.“* (Kropáček 1999: 22) Počet muslimů v této době nebyl nikterak závratný¹⁸, v porovnání s jinými evropskými zeměmi. Vláda Jejeho Veličenstva předpokládala, ostatně jako jiné evropské vlády, že pobyt muslimských imigrantů bude pouze dočasný. Předpoklad byl, že po vyděláním určité finanční částky nebo uplynutí jistého období se tito muslimští námezdní dělníci navrátí zpět do své vlasti, kde díky vydělaným financím a nabytým zkušenostem zlepší svůj ekonomický status. Tento vládní předpoklad se nenaplnil a stejně jako v jiných evropských zemích se i tito imigranti rozhodli ve Velké Británii usadit. Na tuto novou skutečnost reagovala britská vláda přijímáním nové imigrační legislativy, která měla restriktivní charakter, jak bylo uvedeno v předchozí podkapitole.

Vedle obyvatel z rozdělené Indie přicházeli za prací do Velké Británie i muslimští obyvatelé z Afriky, Kypru, Malajsie, Blízkého východu a z východní Evropy – jednalo se hlavně o bosenské obyvatele. Tyto skupiny však byly mnohem méně početné než Pákistánci

¹⁸ V průběhu 60. let 20. století byl počet příchozích imigrantů z oblastí jižní Asie zhruba 150 000.

a Bangladéšané. V 60. letech byl islám chápán jako pojítka mezi muslimy, které kromě víry nic jiného nespojovalo. Britští muslimové byli

Graf 1 Vývoj muslimské populace ve srovnání s hinduisty a sikhy v letech 1961 až 2001 (British Religion in Numbers 2012)

nejen rozličného etnického původu, ale dále i rozdílných politických názorů a právě islám byl nástrojem pro vytvoření jejich identity. Se vznikem prvních provizorních mešit, organizací napomáhajících zajišťovat muslimům základní potřeby, se čím dál tím více cítili jako „osadníci“ než přistěhovalci. V polovině 80. letech, kdy již začala být muslimská komunita v britské společnosti etablovaná, lépe organizovaná, se snažili muslimové prosazovat své zájmy na úrovni místních vládních struktur. „S nárůstem zkušeností a důvěry rozšířili muslimské skupiny svou činnost o agendu uznání muslimského rodinného práva.“ (Ansari 2002: 6) Avšak muslimské komunitě stále chyběla organizace, která by zastřešovala jejich reprezentaci, a to hlavně na celostátní úrovni.

2.3 Rushdieho aféra

Salman Rushdie je spisovatel indicko-britského původu. Narodil se v roce 1947 v Bombaji, avšak od svých 13 let žije na území Velké Británie. Jeho druhý román *Děti noci* ho proslavil v literárních kruzích.¹⁹ Avšak celosvětovou proslulost mu bohužel zařídily události spojené s jeho čtvrtým románem *Satanské verše*. *Satanské verše* byly vydány v létě roku 1988. Ale až po únoru roku 1989 se po celém světě rozšířily protesty proti této jeho knize, poněvadž v této své románové alegorii, dle muslimů, hanobí Rushdie nejen samotného Proroka Muhammada, ale i celý islám.²⁰ Vůdce íránské islámské revoluce ájatolláh Rúholláh Chomejní vydal dne 14. února 1989 fatwu, ve které nejen že se ohradil proti této knize a označil ji za urážející islám, dále však odsoudil Salmana Rushdieho k trestu smrti a tento trest měl vykonat každý muslim.²¹ V tu chvíli si Rushdie uvědomil, že stahování knihy z prodeje není jediná věc, která bude s tímto románem spojena. V současnosti sir Salman Rushdie²² žije již třetí dekádu pod policejní ochranou, která zmařila několik pokusů o atentát vůči jeho osobě. Zpochybňování adekvátnosti této fatwy se stalo osudným dvěma londýnským muslimským představitelům.²³ V důsledku toho, že Chomejní využil v očích muslimů tohoto kontroverzního románu k posílení svého mocenského postavení ve světovém měřítku a k následnému vydání fatwy, docházelo k demonstracím a manifestacím v mnoha světových metropolích. Londýn nebyl výjimkou.²⁴

¹⁹ V roce 1991 za tento svůj román získal Bookerovu cenu.

²⁰ Nástrojem pro urážení a hanobení je například nazývání Proroka jménem Mahound. Tento termín je v anglickém jazyce užíván pro honící psy. V islámské věrouce je pes považován za nečisté zvíře.

²¹ Celé znění oné fatwy: „*Ve jménu Boha, My Bohu patříme a my k Němu se navrátíme!*“ *Sděluji zbožným muslimům celého světa, že autor knihy Satanské verše, která byla sepsána, vytištěna a zveřejněna proti islámu, Prorokovi a Koránu, a nakladatelé, kteří její obsah dobře znali, jsou odsouzeni k smrti. Vyzývám každého horlivého muslima, aby je okamžitě zabil, ať se nacházejí kdekoli, aby se tak nikdo neodvážil urážet posvátné hodnoty muslimů. Každý, kdo bude na této cestě zabít, je – podle Boží vůle – mučedník. Má-li někdo přístup k autorovi knihy Satanské verše, aniž by měl moc ho zabít, musí jej předat lidu, aby mohl být za své urážky potrestán. Pokoj s Vámi, Boží milost a jeho požehnání!*“ (Schulze 2007: 289)

²² V roce 2007 udělila královna Alžběta II. Rushdiemu rytířský titul. V duchu Chomejního fatwy zvedlo povýšení Rushdieho do rytířského stavu vlnu nevole v islámském světě.

²³ Ve spojitosti s vydáním fatwy byl spáchán atentát na japonského překladatele *Satanských veršů* a dále i na norského a italského vydavatele.

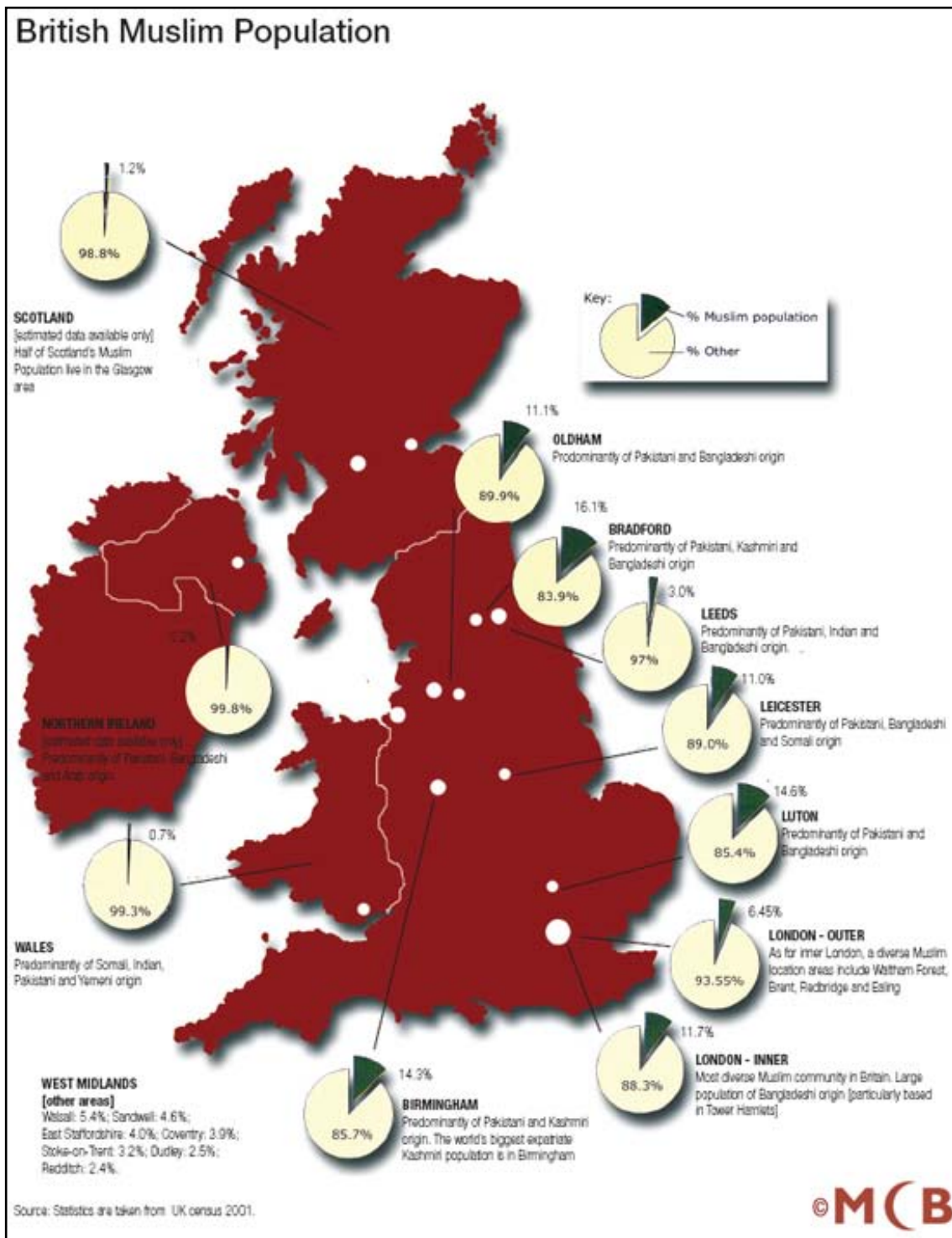
²⁴ O aféře Rushdie více například v Mendel, Miloš. 1994. *Islámská výzva*. Brno: Atlantis.

Britští muslimové si v důsledku události kolem vydání Satanských veršů uvědomili, že sice již několik desítek let žijí v britské společnosti, ale nejsou plnou součástí této společnosti, že pohled a názory na jednotlivá témata je vzájemně odlišný. Hlavním tématem tohoto názorového střetu byla otázka svobody projevu. Svoboda projevu je jeden ze základních pilířů občanských svobod v západoevropských zemích. Britové se nad tímto románem nepozastavovali, snad spíš v rovinách literárně kritických diskutovali, zda je tato kniha kvalitní či nekvalitní. Viděli tuto knihu jako svobodné vyjádření autorových myšlenek a představ, na které měl právo jako jakýkoliv jiný spisovatel. Muslimové z celých britských ostrovů se bez rozdílů socioekonomických statusů a etnického původu scházeli nejen na demonstracích v Londýně. Zde vyjadřovali svůj nesouhlas s autorovým dílem, přirovnávali ho k ďáblovi a v duchu vydané Chomejního fatwy provolávali výzvy k zavraždění samotného Rushdiho. Muslimové se dovolávali vztažení zákona o rouhačství na tuto knihu. V souvislosti s apelem na uplatňování tohoto zákona došlo ke střetu na poli náboženském. Tento apel muslimů nebyl vyslyšen, na základě argumentace, že tento zákon se vztahuje pouze na urážení Anglikánské církve, která je státním náboženstvím. Stížností na urážlivost a hanobení islámu skrze román Satanské verše se zabýval i Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku. *„Stížnost britských muslimů na beztrestnou publikaci Rushdiho Satanských veršů; britský zákon o rouhačství chrání jen křesťanství. Soudní komise žalobu zamítla s odůvodněním, že evropská úmluva nezakládá právo na trestněprávní postih tohoto druhu.“* (Kropáček 1999: 31)

Britští muslimové sice během roku 1989 nedosáhli zákazu vydávání a prodeje románu Satanské verše, přesto se jednalo o významný mezník ve vztahu s většinovou britskou společností. Uvědomili si, že přestože zde několik desítek let žijí, pracují, nejsou integrální součástí britské společnosti. Vzájemné názory na problematiku jako je svoboda slova,²⁵ nebo aplikace zákonů, byly diametrálně rozličné. *„Muslimové se zde cítili*

²⁵ Otázka svobody slova se objevuje znova na podzim v roce 2005 v souvislosti s uveřejněním karikatur Proroka Muhammada v dánském deníku Jyllands-Posten.

jako vetřelci, jako příslušníci civilizace, jejíž hodnoty jim nedovolují se přizpůsobit a stát se Evropany.“ (Mendel 1994: 15) Tato frustrace se stala jednotícím prvkem pro britské muslimy, kteří přišli do Velké Británie jako přistěhovalci, anebo byli potomky těchto přistěhovalců, a nyní byli vykořeněni ze svého domovského kulturního prostředí a britská společnost je nepřijala za svou součást.

Mapa 1 Mapa muslimské populace na území Velké Británie (Halal Media 2010)

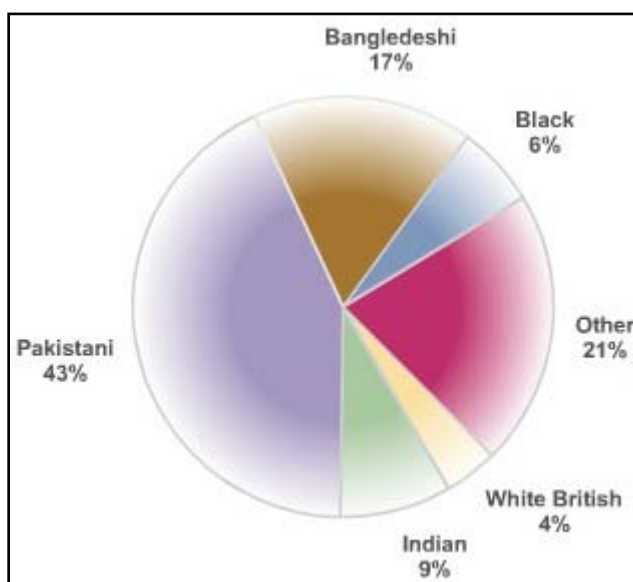
3 Muslimská komunita v letech 1990 – 2001

V této kapitole bude představena britská muslimská společnost v letech 1990 až 2001. Na základě dat vycházejících ze sčítání obyvatel v roce 2001 (Census 2001) bude muslimská komunita představena především pomocí čísel. Vedle míst s největší koncentrací muslimské komunity bude představeno i socio-ekonomické postavení muslimů v britské společnosti. Na závěr kapitoly budou popsány násilné události na severu Anglie v létě roku 2001.

3.1 Profil muslimské komunity

Počet britských občanů vyznávajících islám činí dle sčítání obyvatel z roku 2001 1 546 626 obyvatel, což činí 2,71% z celkového počtu všech britských občanů. Muslimové jsou především původem přistěhovalci z bývalých britských kolonií, kteří přicházeli na britské ostrovy z ekonomických důvodů v době, kdy britský průmysl potřeboval velké množství nových méně kvalifikovaných dělníků. V této době se pohybuje počet konvertitů k islámu v řádech desetitisíců.

Britští muslimové tvoří na rozdíl od muslimů v jiných evropských státech²⁶ homogenní etnickou komunitu. Dominantní skupinou jsou muslimové pocházející z indického subkontinentu. Muslimové z bývalého Západního a Východního Pákistánu – dnešního Pákistán

Graf 2 Etnické složení britských muslimů dle sčítání obyvatel z roku 2001 (Salaam 2012)

²⁶ Například v Německu je muslimská komunita tvořena muslimy pocházejících z Turecka. Ve Francii tvoří muslimskou komunitu muslimové z Alžírsko.

a Bangladéše, tvoří nejpočetnější skupinu v rámci muslimské komunity. Celkový počet pákistánských muslimů činí 686 179, muslimů pocházejících z Bangladéše je celkem 261 380. Muslimové původem z Afriky čítají 97 109.²⁷

Ve Velké Británii jsou zastoupeni jak sunničtí muslimové, kteří stejně jako ve světovém měřítku jsou nejdominantnější, tak šíitští muslimové. V šíitské populaci jsou zahrnuti i muslimové hlásící se k Islamá'ílíje.²⁸ Dále zde žije i několik stoupenců indického hnutí Ahmadíja.²⁹ Ve velkých britských městech žijí muslimové vyznávající mystický islám neboli súfismus.

Největší počet muslimů žije na území Anglie. Nejméně jich však žije na území Severního Irska, kde žije na čtyři tisíce muslimů. *„Etnické hledisko se projevuje i v místě pobytu muslimů na území Velké Británie. Na základě dat z roku 2001 více než polovina bangladéšských muslimů (53%) žije na území londýnské aglomerace a skoro polovina z nich (43%) žije ve čtvrti Tower Hamlets. Největší počet muslimů pákistánského původu žije v průmyslovém regionu West Midlands, ve městě Lancashire, v aglomeraci Manchestru a West Yorkshire. V jihovýchodní Anglii je největší počet pákistánských muslimů v severovýchodním a západním Londýně, ve Slough, v Buckinghamshiru a Oxfordu. Pákistánci tvoří většinu muslimské populace ve Skotsku. Ve Walesu žijí menší skupiny muslimů arabského, tureckého, iránského původu například v Newportu a Cardiffu. Čtyřicet jedna procent muslimů obecně z regionu Blízkého východu žije v Londýně.“* (Ansari 2002: 7)

Londýn, největší a nejvýznamnější ze všech britských měst, je domovem největšího počtu všech přistěhovalců bez rozdílu etnicity a náboženství. V této kosmopolitní britské metropoli žijí dvě pětiny z celkového počtu muslimů. Jedná se o londýnské čtvrti a předměstí

²⁷ Tabulka znázorňující kompletní statistiku muslimů dle etnicity je uvedena v Příloze.

²⁸ O Ismá'ílíje více například v Kropáček, Luboš. 2003. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad. Str. 191-196.

²⁹ O Ahmadíje více například v Kropáček, Luboš. 2003. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad. Str. 205-27.

Tower Hamlets, Newham. Územním celkem ve Velké Británii, kde žije po Londýnu největší počet muslimů je West Midlands. Zdejší města s více než 10 000 žijícími muslimy jsou Birmingham, Walsall, Sandwell a Coventry. V regionu Yorkshire a Humber žije 12% z celkového počtu britských muslimů. Města s největším počtem muslimských obyvatel je Bradford, Kirklees, Sheffield, Leeds a Calderdale.

TABLE 4: Local authorities in England with the highest proportion of Muslims

Local authority	Number of Muslim residents	Proportion of residents who are Muslim
Tower Hamlets	71,383	36.4
Newham	47,673	24.3
Blackburn	26,670	19.4
Waltham Forest	32,904	15.1
Luton	26,955	14.6
Birmingham	140,017	14.3
Hackney	27,909	13.8
Pendle	11,986	13.4
Slough	15,895	13.6
Brent	32,301	12.3
Redbridge	28,493	11.9
Westminster	21,337	11.8
Camden	22,911	11.6
Haringey	24,379	11.3

Tabulka 1 Přehled měst s největším počtem muslimského obyvatelstva (Islamophobia issues, challenges and action 2004)

3.2 Socio-ekonomická situace muslimů

Věková struktura muslimské komunity se od ostatních britských náboženských menšin výrazně odlišuje. Dle sčítání obyvatel v roce 2001 vyplývá, že ze všech nekřesťanských náboženských minorit je nejvíce muslimů ve věku do 15 let (33,72%) a do druhé věkové skupiny 16 až 34 let spadá na 535 853 muslimů, což je 37,25% ze všech muslimů žijících ve Velké Británii a zároveň nejvíc v porovnání s ostatními náboženskými minoritami³⁰. Budeme-li náboženské komunity komparovat dle pohlaví, vyjde nám, že nejvíce je muslimských mužů. Celkem jich pod vládou Jejích Veličenstva žije 821 383. Což je o 53 876 více než muslimských žen. Muslimové žijí nejčastěji v rodinách, které mají tři a více dětí, které ještě nejsou samostatně výdělečně činné. Tento typ rodin tvoří celkově

³⁰ Tabulky s údaji o věkové struktuře dalších náboženských komunit ve Velké Británii jsou uvedené v Příloze.

bezmála ¼ ze všech typů muslimských rodin.³¹ Celkově žije ve Velké Británii na 423 348 muslimských rodin včetně bezdětných.

Muslimská komunita si bohužel drží již méně chvályhodné prvenství. Muslimové okupují první příčku ve statistikách udávající míru nezaměstnanosti.

Nezaměstnaných muslimských mužů je 13,5% a u žen nezaměstnanost dosahuje 18% v porovnání s celonárodním průměrnou mírou

Percentages	Male	Female
Christian	4,3	3,7
Muslim	13,5	18,0
Hindu	5,3	8,2
Sikh	7,0	5,7
Jewish	3,1	3,5
Buddhist	7,5	9,2
Other	7,8	6,0
No religion	6,7	6,0
Total	5,1	4,3

¹ As a proportion of the economically active population.

nezaměstnaností 5,1% u mužů a 4,3% u žen v roce 2004.³²

Tabulka 2 Nezaměstnanost v Británii v roce 2004 dle vyznání (Census 2001)

Skupinou s největší mírou nezaměstnanosti je skupina mladých lidí (16-24 let). Ve Velké Británii je tato skupina nezaměstnaných tvořená z 26,1% muslimskými muži a 30% muslimkami. V celkovém pohledu je 27,6% ze všech mladých (16-24 let) nezaměstnaných Britů muslimů. Důvodem udávaným pro nezaměstnanost uvedlo 63,5% muslimských žen, že se starají doma o rodinu. Což je o čtvrtinu víc než národní průměr. Druhým důvodem bylo udáváno studium. V porovnání s ostatními náboženskými menšinami studuje méně procent muslimských mužů a žen. Vysoká míra nezaměstnanosti a uplatňování se na trhu práce v méně kvalifikovaných oborech a menší platové ohodnocení se odráží v životní úrovni muslimů. „Až 64% pákistánských a bengálských domácností žije v oblastech, kde postavené domy pocházejí z období před rokem 1919, v porovnání s 39% indických obyvatel, 7% černochoů z karibských oblastí a 2% bílých domácností.“ Téměř 1/3 pákistánských a bengálských domácností žije v nevyhovujících podmínkách v porovnání s ostatními minoritními skupinami. Muslimové také daleko více než

³¹ Během sčítání obyvatel v roce 2001 se zohledňovaly čtyři kategorie rodin – bezdětné rodiny; rodiny s jedním dítětem; dvěma dětmi a rodiny se třemi a více dětmi. Jednalo se o dítě / děti, které byly na rodině existenčně závislé.

³² Detailní tabulka s údaji o míře nezaměstnanosti je uvedena v Příloze.

ostatní bydlí v pronajatých domech, protože nemají dostatečné finanční prostředky na pořízení hypotéky.“ (Ulehla 2010: 38)

3.3 Nepokoje na severu Anglie v létě 2001

Imigranti přicházeli po 2. světové válce do Velké Británie jako méně kvalifikovaná manuální pracovní síla. V této době, kdy se průmysl vzpamatovával z decimace během války, byli tito imigranti, kteří byli ve většině případů muslimové, velmi žádaní. Jedním z průmyslových odvětví, kde muslimští imigranti nacházeli uplatnění, byl textilní průmysl. S nástupem globalizace dochází ke změnám nejen na trhu práce, ale celkově v celé struktuře ekonomik. Ve Velké Británii důsledky této změny nejvíce pocítili muslimové. *„Globalizovaný trh práce je nezbytně trhem, jehož soutěživost se zakládá na dematerializaci ekonomiky a technizaci. Je to tedy trh práce, který dává přednost skills, specializaci a specializovaným pracovníkům, a odsouvá na okraj či nechává beznadějně vzadu ty, kteří dokážou pracovat jen manuálně.“ (Sartori 2005: 102)*

V devadesátých letech 20. století ztráta zaměstnání, sociální vyloučení a celkové nezačlenění mladé generace muslimů do britské společnosti vedlo nakonec k ventilování této frustrace skrze pouliční nepokoje. Násilnosti vypukly v létě roku 2001 v severoanglických městech Burnley a Bradford. Během těchto pouličních nepokojů proti sobě stálo až několik stovek mladých muslimů asijského původu a mladých britských pravicových extrémistů, kteří byli podporováni Britskou národní stranou, která viděla v těchto nepokojích možnost získání politických bodů před blížícími se místními volbami. Obě skupiny od sebe oddělovaly policejní kordony. V důsledku těchto násilností došlo ke značným škodám na majetku a zranění na stranách muslimů i mladých extrémistů a nejvíce na straně zasahujících policistů.

„Oficiální vládní dokumenty dospívají shodně k závěru, že hlavním důvodem vypuknutí nepokojů byla segregace muslimských komunit od většinové společnosti a islamofobní projevy. Bylo zdůrazněno, že obavy

ohledně prohlubování problému „sociálního vyloučení“ některých muslimských skupin byly opodstatněné a bude nezbytné podniknout kroky, které povedou ke společenské soudržnosti. „Islamofobie“ byla v místech, která jsme navštívili, jedním z hlavních problémů a mnozí mladí lidé mají s touto skutečností každodenní zkušenosti. Cítí, že byli „sociálně vyloučeni“ z důvodu své víry, a to je hlavní oblast, na kterou je nutné se zaměřit.“ (Ulehla 2010: 76)

4 Bok po boku

V této kapitole budou představeny nejen události z onoho jedenáctého zářijového dne roku 2001, ale i události, které následovaly po teroristických útocích na budovy Světového obchodního centra v New Yorku a budovu Pentagonu ve Washingtonu. Po těchto bezprecedentních útocích vyhlásila administrativa 43. amerického prezidenta George W. Bushe Válku proti terorismu. V rámci této války byla zahájena ještě též rok vojenská operace na území Afghánistánu a v roce 2003 vojenské operace namířené proti režimu Saddáma Husajna v Iráku. Hlavním spojencem Spojených států amerických v této válce proti terorismu byla Velká Británie, která ještě v dnešní době stojí „Bok po boku“³³ USA. Toto velmi pevné spojení Velké Británie a USA bylo zásadním faktorem, který od té chvíle utvářel a ovlivňoval zahraniční politiku vlády Jejího Veličenstva. Nejen politická podpora, ale i faktické nasazení britských ozbrojených složek ve vojenských operacích v Afghánistánu a Iráku, se promítlo do vztahů britské komunity a britské společnosti.

4.1 9/11

V 8 hodin a 46 minut místního času³⁴ narazilo dopravní letadlo Boeing 767 letu American Airlines č. 11 do severní věže budovy Světového obchodního centra. O šestnáct minut později narazilo druhé dopravní letadlo Boeing 767 letu American Airlines č. 175 do jižní věže Světového obchodního centra.³⁵ V důsledku nárazu letadla a následného vypuknutí požáru leteckého benzínu došlo mezi desátou hodinou a půl jedenáctou ke zřícení obou budov. Nejdříve se zhroutil jižní věž a následně severní věž. Během záchranných prací na Dolním Manhattanu došlo k nárazu dopravního letadla Boeing 757 letu American Airlines č. 77 do budovy Pentagonu ve Washingtonu. V místě nárazu letadla do budovy ministerstva obrany USA došlo také k jejímu následnému zřícení. Čtvrté dopravní letadlo Boeing 757 letu American

³³ Toto slovní spojení užil ve svém projevu, jenž pronesl večer 11. září 2001, britský premiér Tony Blair.

³⁴ New York a Washington se nachází v časovém pásmu UTC -4 (Eastern Daylight Time).

³⁵ Komplex budov Světového obchodního centra se stal cílem teroristického útoku již v roce 1993. Tento útok však nezpůsobil nikterak fatální škody.

Airlines č. 93 nezasáhlo zamýšlený cíl teroristů. Letadlo se zřítilo do neobydlené oblasti okresu Somerset v Pensylvánii několik minut po desáté hodině, a to jen díky nezměrné odvaze cestujících na palubě letadla, kteří teroristům zabránili v plném převzetí kontroly nad strojem. V důsledku všech čtyř souběžně koordinovaných útoků zahynulo v New Yorku a Washingtonu na tři tisíce civilistů.³⁶ Mezi oběti se počítalo i mnoho Britů. Ztráty na životech britských občanů byly jedním z faktorů, které utvářely postoj, který britská vláda zaujala po těchto útocích. Teroristické útoky z úterního rána 11. září 2001 byly největšími teroristickými útoky nejen na území Spojených států amerických.

Tyto útoky byly naplánovány teroristickou organizací³⁷ Al-Káida.³⁸ Za hlavního organizátora byl označen zakladatel a šéf Al-Káidy Usáma Bin Ládin.³⁹ Útok provedla takzvaná hamburská buňka pod vedením Muhammada Atty.

Usáma Bin Ládin, člen velmi bohaté saudské rodiny, byl mudžáhedínským⁴⁰ veteránem z bojů proti sovětským vojskům v Afghánistánu mezi lety 1979 až 1989.⁴¹ Na území Afghánistánu založil na konci 80. let společně s Ajmanem Az-Zawáhirím teroristickou islámskou organizaci Al-Káida. Al-Káida rekrutovala mudžáhedíny, kteří pocházeli ze všech koutů světa a své bojové zkušenosti získali právě v bojích proti sovětským vojskům. Od svého počátku se Al-Káida zaměřuje na boj proti západní civilizaci. Cílem této islámské teroristické

³⁶ Z tohoto počtu bylo pět desítek příslušníků armády USA, kteří zahynuli v budově Pentagonu.

³⁷ Mnohem přesnější je užití označení „sít' sítí“ při popisování Al-Kajdy, poněvadž v sobě kombinuje rovinu vnitřní a vnější. Vnitřní rovinou je myšlena schopnost realizovat vlastní útoky, jakými byli například útoky na americké ambasády v Keni a Tanzanii na počátku 90. let 20. století. Vnější rovina označuje schopnost Al-Kajdy podněcovat jiné organizace k teroristickým útokům. Více o struktuře a charakteru Al-Kajdy v Ibáñez, Luis de la Corte. 2009. *Logika terorismu*. Praha: Academia.

³⁸ Více o teroristické organizaci Al-Káida například v Al-Qaeda: *The Many Faces of an Islamist Extremist Threat*. 2006. Report of The U.S. House permanent select committee on intelligence. Washington: U.S. Government printing office.

³⁹ Detailní popis postupu plánování útoků na cíle v USA například v Ibáñez, Luis de la Corte. 2009. *Logika terorismu*. Praha: Academia. Strana 237-238.

⁴⁰ „Mudžáhíd je arabský termín, který lze přeložit jako „bojovník džihádu“ či „svatý válečník.“. Nejčastěji se tento název používá v souvislosti s afghánskými bojovníky proti sovětské invazi do Afghánistánu v letech 1979-1989. Americký prezident Regan mluvil v této době o afghánských mudžáhídech jako o „bojovnících míru ochraňujících principy nezávislosti a svobody, která je základem světové bezpečnosti a stability“ a jako o „morálních ekvivalentech našich otců zakladatelů.“ (Čejka 2007: 131)

⁴¹ Během těchto bojů byl podporován USA.

organizace se staly například americké ambasády v Keňi a Tanzánii v roce 1994, torpédoborec amerického námořnictva USS Cole kotvící v Jemenu v roce 2000 a útok na budovu Světového obchodního centra v roce 1993.

Po útocích z 11. září 2001 vydal Ajman Zawáhirí v prosinci 2001 manifest *Jezdci pod zástavou Prorokovou*, na jehož řádcích ospravedlňuje útok proti cílům v New Yorku a Washingtonu. „*Tento manifest umožňuje pochopit, proč radikální stoupenci džihádu napadli Spojené státy americké, „vzdáleného nepřítele, řečeno jejich jazykem, a co očekávají od pohromy, kterou způsobili.*“ (Kepel 2006: 9) Všechny cíle těchto teroristických útoku, byly vybrány, aby byly Spojené státy potrestány za držení ochranné ruky nad „odpadlickými“ vládci zemí Blízkého východu a severní Afriky. „*Ale tato teroristická provokace nemá podle Bin Ládina a Zawáhirího odvádět bojovníky od jejich prvořadého cíle: vést válku v srdci islámu, která má ze všeho nejdřív a především zajistit bojovníkům džihádu zásadní vliv na myšlení jejich souvěrců, aby bylo možné nastolit všude ozbrojeným bojem „islámský stát“.*“ (tamtéž: 9)

Na poli mezinárodního terorismu můžeme od konce 20. století pozorovat posun od politicko-ideologického terorismu k terorismu islámskému neboli k mezinárodnímu džihádismu. Mezi léty 1948 až 1989 bylo spácháno mnoho teroristických útoků, které měli na svědomí muslimové, obzvláště arabského původu, v takzvané „*Palestinské věci*“.⁴² Tyto útoky však nebyly motivované nábožensky, ale politicky. Útoky realizovaly organizace, které byly levicově orientované, jako například Lidová fronta pro osvobození Palestiny, OOP atd. I Japonská Rudá armáda realizovala útoky v rámci solidarity s Palestinskou věcí⁴³ Pro podporu (finanční i materiální) mezinárodního terorismu během Studené války zřídil režim Muammara Kaddáfího speciální ministerstvo. Služeb

⁴² Jednalo se o útoky, které byly realizovány jako podpora boje Palestinců proti okupaci palestinských území Izraelem.

⁴³ Japonská Rudá armáda, která měla své hlavní sídlo v Libanonu. Jejich největší realizovanou akcí byl útok na letišti v Tel Avivu v roce 1972, při kterém zabili 24 lidí a na osm desítek dalších zranili.

tohoto ministerstva se například dostávalo legendárnímu jihoamerickému teroristovi s mezinárodní působností Carlosovi alias Šakolovi⁴⁴.

Usáma Bin Ládín, který sice nikdy otevřeně nepřiznal svou roli v útocích z 11. září, avšak během svých videonahrávek tyto útoky vychvaloval, netajil se nepřátelstvím k USA a západu, se po útocích na Světové obchodní centrum a Pentagon stal personifikací negativního vztahu muslimského světa k západu včetně s USA, i přestože tento negativní vztah ani není stejné intenzity, ani není stejně dominantní mezi všemi muslimy. K tomu pejorativnímu obrazu muslimů v očích západů dopomohla dále i medializace záběrů marginální skupinky muslimů oslavujících útoky Na Světové obchodní centrum a Pentagon. V důsledku tohoto se roztočila v USA a i v evropských zemích spirála islamofobie. Islamofobie zde již dříve byla, avšak po útocích z 11. září získává nejen na intenzitě, ale i novou podobu.⁴⁵

Vyhlášení Války proti terorismu nemělo za cíl pouze dopadnout strůjce teroristickým útoků, ale celkově porazit terorismus v jeho globálních rozměrech. Válka proti terorismu se nevede pouze v rovině vojenských operací, ale dále v rovině právní, kdy jsou přijímány takové legislativní kroky, v jejichž důsledku mají všechny činnosti teroristických organizací postavit za hranu zákona.⁴⁶ Dále se vede boj na poli finančním, kdy jsou přerušovány finanční toky, díky kterým jsou teroristické aktivity financovány. Jsou nastavována taková bezpečnostní opatření, která mají preventivní charakter a mají tak zabraňovat úspěšnému teroristickému útoku.⁴⁷ Některým těmto protiteroristickým

⁴⁴ Carlosovo vlastní jméno je Ilijič Ramirez Sánchez a pocházel z Venezuely. Od roku 2011 si odpykává ve francouzské věznici již druhý doživotní trest za vraždy a atentáty.

⁴⁵ Islamofobie ve Velké Británii po 11. září 2001 a po útocích ze 7. července 2005 v Londýně bude popsána v jedné z kapitol druhé části práce.

⁴⁶ Více o právních nástrojích v boji proti terorismu například v Šturma, Pavel. Nováková, Jana. Bílková, Veronika. 2003. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C. H. Beck.

⁴⁷ Příkladem těchto preventivních bezpečnostních opatření jsou kontroly a prohlídky cestujících v letecké dopravě.

zákonům a činností bezpečnostních složek je vyčítáno, že díky nim dochází k porušování lidských práv.⁴⁸

4.2 Operace trvalá svoboda

Prezident Bush vyhlásil po útocích z 11. září 2001 strategii boje proti mezinárodnímu terorismu – takzvanou Válku proti terorismu. Jedním z nástrojů této strategie bylo i přijetí souborů protiteroristických zákonů, které se souhrnně nazývaly Patriotic Act. „*Patriotic Act umožňuje například prohledávat záznamy o lidech bez soudního příkazu, získávat záznamy bank, knihoven či nemocnic, odposlouchávat telefony.*“ (ČT24 2010)

První vojenskou akcí války proti terorismu byla operace Trvalá svoboda, která byla vedená proti afghánskému vládnoucímu hnutí Taliban. Hnutí Tálibán poskytovalo Usámovi Bin Ládinovi útočiště. Bin Ládin byl již od dob boje proti sovětské intervenci do Afghánistánu mezi lety 1979 až 1989⁴⁹ spojencem Tálibánu. V 90. letech 20. století našel Bin Ládin v Afghánistánu zázemí pro rozvoj svých teroristických aktivit, tentokrát namířených proti USA a jejich spojencům z Evropy. Afghánské území v této době poskytovalo nejvhodnější podmínky pro existenci výcvikových táborů nejen teroristické organizace Al-Káidy, ze kterých získávaly militantní islámské organizace rekruty do svých řad pro svou násilnou činnost ve všech zemích světa. Jednalo se především o boj proti takzvanému „*blízkému nepříteli*“ na území zemí v regionu Blízkého východu.⁵⁰ Po útocích na cíle v USA bylo prioritou americké vlády dopadnout Bin Ládira.⁵¹ Proto bylo Tálibánu předáno ultimátum, aby Bin

⁴⁸ Konkrétní problematice antiteroristické legislativy ve Velké Británii je věnována kapitola v další části této práce.

⁴⁹ O válce v Afghánistánu mezi lety 1979 až 1989 více například v Nálevka, Vladimír. 2000. *Světová politika ve 20. století*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan ml.

⁵⁰ O konceptu takzvaného „*blízkého nepřítel*“ a „*vzdáleného nepřítel*“ víc v Kepel, Gilles. 2006. *Válka v srdci islámu*. Praha: Nakladatelství Karolinum.

⁵¹ Usáma Bin Ládin byl však dopaden až v roce 2011 ve svém Pákistánském úkrytu. Během tajné operace speciálních sil americké armády byl tehdejší nejhledanější světový terorista zastřelen. O průběhu celé operace více například článek *Direkt teroristům: Bin Ládin zabit. Svět slaví, Al-Káida chystá revanš.* (<http://zpravy.ihned.cz/c1-51744320-direkt-teroristum-bin-ladin-zabit-svet-slavi-al-kaida-chysta-revans>)

Ládina vydalo do USA, kde by se zodpovídal ze svých činů. Bohužel toto bylo odmítnuto a tudíž 7. října 2001 byla zahájena operace Trvalá svoboda. Primárním cílem operace bylo dopadení Usáma Bin Ládina a svržení hnutí Tálibán, které podporovalo mezinárodní terorismus. Vojenské operace armád USA a jejich spojenců z řad členských států NATO byly ve své prvotní fázi vedeny pomocí leteckých útoků proti výcvikovým táborům Al-Kajdy a Tálibánu. Posléze bylo přistoupeno k pozemním operacím společně s afghánskou opoziční Severní aliancí. Na konci roku 2001 byla vytvořena mise ISAF pod velením Severoatlantické aliance. Její působnost je od roku 2003 rozšířená na celé území Afghánistánu, kde zajišťuje bezpečnost a pomoc v rámci postkonfliktní rekonstrukce.⁵² Během zajišťování bezpečnosti musí čelit jednotky ISAF bojům s talibánskými partyzánskými bojovkami. Vláda Tálibánu byla svržena a během procesu demokratizace Afghánistánu se k moci dostala prodemokratická a prozápadní vláda prezidenta Hamída Karzáiho.

4.3 Operace irácká svoboda

Režim Saddáma Husajna se stal po tálibánském režimu druhým velkým terčem (Globální) Války proti terorismu. V útoku na Irák se kloubilo několik příčin. Hlavní příčinou byl sám Saddám Husajn se svou diktátorskou vládou, kterou uplatňoval nejen proti svému domácímu obyvatelstvu, ale ovlivňovala i jeho zahraniční politiku. Dále byl irácký prezident obviňován ze snah o získání zbraní hromadného ničení (jaderných, chemických, biologických).⁵³ V neposlední řadě byl nařčen z poskytování podpory mezinárodnímu terorismu. Na území Iráku operovala irácká buňka Al-Káidy. Po roce 2004 byl vedením operací této buňky přímo Usámou Bin Ládinem jmenován Abu Musab al-Zarqawi.⁵⁴ Prezident George Bush označil během svého projevu o stavu Unie z ledna 2002 Irák pod vládou Husajna za zlotřilý stát, a přidal tak Irák na

⁵² O misi ISAF více na oficiálních internetových stránkách mise <http://www.isaf.nato.int/>

⁵³ Od začátku všech vojenských operací, které byly vedeny od roku 2003 proti režimu Saddáma Husajna nebyly do dnešních dnů nalezeny v Iráku žádné důkazy, které by potvrdily samotné vlastnictví zbraní hromadného ničení, anebo technologií k jejich výrobě.

⁵⁴ Al – Zarqawi byl zabit příslušníky Koaličních jednotek 7. Července 2006.

seznam států „osy zla“. Na této ose zla ležel Írán, Irák, Sýrie a Severní Korea.

Vojenská invaze na irácké území začala dne 20. března 2003. Oficiálně veškeré vojenské operace skončily 1. května 2003, kdy prezident George W. Bush oznámil jejich skončení během projevu na palubě letadlové lodi Abraham Lincoln, která se těchto vojenských operací účastnila.⁵⁵ Toto oficiální prohlášení však v praxi neznamenal, že by se přestalo bojovat. Saddám Husajn byl dopaden až 13. prosince 2003, ale touto dobou se již celé území Iráku nacházelo pod správou Koaliční prozatímní správy. V červnu roku 2004 byla moc předána irácké prozatímní vládě, která zemi vládla do roku 2005, kdy se v Iráku konaly volby, ze kterých vzešla nová vláda. Na podzim roku 2006 byl souzen někdejší prezident Husajn za zločiny páchané na civilním obyvatelstvu během své vlády v 90. letech. Soud ho shledal vinným a odsoudil ho k trestu smrti. Dne 30. prosince 2006 byl Saddám Husajn oběšen. Poslední vojenské jednotky, které se podílely na operaci Irácká svoboda, se z Iráku stáhly 18. prosince 2011.

Americká administrativa, která stála v čele tzv. „koalice ochotných“, která se podílela na celé operaci,⁵⁶ byla kritizována za situaci, jež po ukončení válečných operací v květnu 2003 nastala. Bojová část byla naplánována s důkladností, která vedla k rychlému dobytí hlavního města, avšak se stejnou důkladností již nebylo naplánováno postinvazní období, během kterého mělo dojít ke konsolidaci celé země. Již na podzim roku 2003 se bezpečnostní situace natolik zhoršila, že se stav v zemi rovnal občanské válce. V Iráku propuklo sektářské násilí, kdy proti sobě stály sunnické a šíické milice, nové irácké bezpečnostní složky, americké a další spojenecké vojenské jednotky. Západní vojáci museli čelit všem aspektům vedení asymetrického konfliktu, které uplatňovali iráčtí povstalci a militantní islámské teroristické organizace. Civilní

⁵⁵ Letadlová loď amerického námořnictva je součástí 5. flotily amerického námořnictva, která je dislokována ve vodách Perského zálivu, aby mohla být zajištěna bezpečnost zájmům USA v tomto regionu. Velitelství 5. flotily amerického námořnictva je v Bahrajnu.

⁵⁶ Z celkového počtu vojenských jednotek bylo 98% amerických a britských.

obyvatelstvo bylo decimováno každodenními bombovými útoky.⁵⁷ V dnešní době je Irák suverénním státem, avšak jeho vnitřní bezpečnostní situace se nedá hodnotit jako dobrá. Stále se vládní / vojenské a i civilní cíle stávají terčem bombových teroristických útoků.

Výše zmíněná občanská válka v Iráku po roce 2003 byla využívána jako nástroj propagandy radikálními a militantními islámskými organizacemi, které z válek v Iráku a Afghánistánu udělaly hlavní ideologické téma. Tyto organizace nevyzývaly pouze k odchodu koaličních vojsk z Iráku, ale i k přímému boji proti okupaci Iráku těmito vojsky. I přestože se nejednalo o akci proti koaličním vojákům na území Iráku, byly bombové teroristické útoky na madridskou příměstskou dopravu z 11. března 2004 příkladem takového boje. Po těchto útocích stáhla nová španělská vláda⁵⁸ všechny španělské vojáky působící v rámci Operace irácká svoboda, jak pachatelé těchto útoků požadovali. Tyto útoky byly realizovány organizací, která se hlásila k Al-Káidě.

⁵⁷ O problematice konfliktu v Iráku více například v Raděj, Tomáš. 2010. *Irácké povstání v letech 2003-2009. Strategie, taktika a ideologie islámských radikálních a nacionalistických uskupení*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů Praha.

⁵⁸ Ve stínu těchto teroristických útoků se uskutečnily již předem naplánované parlamentní volby, které vyhrála Španělská dělnická socialistická strana v čele s J. L. Zapaterem.

5 Muslimská komunita v letech 2001 – 2010

Teroristické útoky z 11. září 2001, Válka proti terorismu, blízké společenství Velké Británie s USA, které určovalo směřování britské zahraniční politiky, to jsou faktory, které se podílely na utváření vztahu britské muslimské komunity a britské většinové společnosti po roce 2001. Významným mezníkem v tomto vzájemném vztahu byly i teroristické útoky ze 7. července 2005 v Londýně, který spáchali muslimové britského původu. Vedle charakterizování britské zahraniční politiky po roce 2001 je součástí této kapitoly popis útoku z července 2005 včetně profilů útočníků. Důležitou částí podkapitolou je *Sekuritizace islámu* a na ni navazující podkapitoly věnující se protiteroristické legislativě přijímanou britskou vládou. Celou kapitolu uzavírá téma islamofobie.

5.1 Zahraniční politika Velké Británie po 9/11

V moderní historii můžeme charakterizovat vztah mezi Velkou Británií a USA jako vřele přátelský. Bez materiální i vojenské pomoci ze západního břehu Atlantického oceánu by nejspíš jen velmi těžce britská armáda obstála vítězně ve 2. světové válce. Obě země jsou členy všech významným mezinárodních organizací vojenských i civilních (politických a ekonomických).⁵⁹ Spojené státy americké, jako bývalá anglická kolonie, se staly po 2. světové válce nejmocnější světovou velmocí a tím silnější ve vzájemném společenství. Tehdejší britský premiér Tony Blair si ihned po útocích z 11. září 2001 uvědomil vzájemné spojení mezi Velkou Británií a USA. Věděl, že v tomto období za těchto okolností se nemůže k USA otočit zády.

Tony Blair ve večerních hodinách onoho tragického zářijového dne roku 2001 pronesl v Downing Street 10 projev, ve kterém jasně deklaroval pevnost společenství mezi Velkou Británií a USA. „(...) *My Britové proto stojíme v této tragické hodině bok po boku našich amerických přátel a stejně jako oni nespočineme, dokud toto zlo*

⁵⁹ Jedná se například o NATO, OSN, G8 atd.

nevymýtíme ze světa.“ (Blair 2011: 351)⁶⁰ Tony Blair nezůstal pouze u prázdných slov. Devět dní po teroristických útocích přicestoval britský premiér za americkým prezidentem do Spojených států, aby dostal dříve vyřčeným slovům a aktivně se podílel na akcích směřujících k potlačení a vymýcení mezinárodního terorismu. Po 11. září 2001 se spojení s USA ve Válce proti terorismu stává určujícím faktorem v zahraniční politice britské vlády.

Velká Británie se zapojila do vojenské operace Trvalá svoboda zaměřené proti vládnoucímu režimu Tálibán v Afghánistánu, která začala již 7. října roku 2001 a byla vedena Spojenými státy. Britská armáda během operace nasadila jak pozemní, tak i letecké a námořní jednotky. Britské jednotky byly i součástí Mezinárodních bezpečnostních podpůrných sil⁶¹, které vznikly v prosinci roku 2001 a převzaly patronát nad všemi vojenskými operacemi na území Afghánistánu. Prvním velitelem těchto sil se stal příslušník britské armády major John McColl. Do dnešních dnů je britský kontingent během celé afghánské kampaně vedle amerických jednotek nejpočetnější.

Na jaře roku 2003 se britští vojáci podíleli po boku příslušníků americké armády na invazi proti režimu Saddáma Husajna v Iráku. Vojenské operace trvaly dle oficiálních vyjádření od 20. března 2003 do 1. května 2003. Vojenské operace byly oficiálně ukončeny, nicméně bezpečnostní situace v Iráku nebyla vůbec dobrá. V zemi se rozhořelo sektářské násilí rovné občanské válce. Uvádí se, že v letech 2003 až 2009 padlo za oběť těmto bojům na 600 tisíc⁶² obyvatel Iráku. Všechny

⁶⁰ Celá část projevu Tonyho Blaira líčící postoj Velké Británie: *„Tento masový terorismus je novým zlem našeho světa. Lidé, kteří ho páchají, neberou vůbec žádné ohledy na posvátnost ani hodnotu lidského života a my, všechny demokracie na světě, se musíme spojit, porazit ho a vykořenit. Není to bitva mezi Spojenými státy americkými a terorismem, je to boj mezi svobodným a demokratickým světem a terorismem. My Britové proto stojíme v této tragické hodině bok po boku našich amerických přátel a stejně jako oni nespochybníme, dokud toto zlo nevymýtíme ze světa.*“ (Blair 2011: 351)

⁶¹ Celkem se na misi Mezinárodních bezpečnostních podpůrných sil zúčastnilo 16 zemí.

⁶² Počet 600 tisíc mrtvých iráckých civilistů uvedl na svých stránkách lékařský časopis Lancet v říjnu roku 2004. *„Později došlo k zásadnímu zpochybnění metodologie, o níž se zpráva Lancetu opírala, následně studie označily její údaje za nepřesné a zavádějící a zcela zneověhodnotily její závěr.*“ (Blair 2011: 377)

vojenské jednotky takzvané „koalice ochotných“ opustili irácké území k 18. prosinci roku 2011.

Britská vláda v tomto iráckém tažení byla pevným spojencem administrativy Geogre W. Bushe v duchu výše zmiňovaného spojení „*bok po boku*“. Hlavním důvodem zahájení vojenských operací proti režimu Saddáma Husajna bylo jeho vlastnění zbraní hromadného ničení. Tyto zbraně se však po vstupu koaličních jednotek na irácké území do dnešních dnů nenašly a jejich vlastnění nebylo prokázáno. Tony Blair se při svém rozhodování o připojení se k této vojenské operaci na základě vlastnění zbraní hromadného ničení Saddámem Husajnem opíral o informace poskytnuté zpravodajskými službami britského království, které tvrdily, že irácký režim disponuje těmito zbraněmi. Vedle výše zmíněného důvodu Tony Blair argumentoval i nutností odstranění samotného Husajna a jeho nedemokratické diktátorské vlády. V Saddámovi viděl Blair vládce, který nejen že ohrožoval mezinárodní bezpečnost, ale i bezpečnost vlastního iráckého obyvatelstva. Tony Blair uvádí, že v důsledku vlády Saddáma Husajna přišlo o život na 625 tisíc Iráčanů.⁶³ Dále obviňuje Blair Saddáma z decimace irácké životní úrovně. Po necelém čtvrt století vlády Husajna bylo na 60% irácké populace závislé na potravinové pomoci ze zahraničí. *„Podle OSN v roce 2002 umíralo v Iráku 130 z tisíce dětí do pěti let, tedy víc než v Kongu. Do roku 2007 díky tomu, že koalice a irácká vláda zavedly řádné očkování a výživové programy, počet umírajících klesl na 40 z tisíce. Tento rozdíl odpovídá 50 až 60 tisícům zachráněným dětským životům ročně.“* (Blair 2011: 376) V letech 2005 až 2007 se snížil o čtvrtinu i počet Iráčanů v jižním Iráku trpících podvýživou ve srovnání s obdobím vlády Saddáma Husajna.

Britský premiér se také ohradil i proti výše uvedenému počtu mrtvých iráckých civilistů po zahájení invaze Koalice ochotných a následného vypuknutí násilí na celém území Iráku. Tony Blair se přiklání ke statistice civilních obětí uvedenou humanitární organizací Iraq

⁶³ Toto číslo uvádí Tony Blair ve své knize *Moje cesta* na straně 376.

Body Count. Tato statistika udává na 100 až 112 tisíc zabitých iráckých civilistů.⁶⁴ „Ze zjištění obou organizací (*Iraq Body Count* a *Brookings Institution*) ovšem také vyplývá, že většinu, téměř 70 tisíc, nezabily koaliční jednotky, ale zahynula při sektářském vraždění v letech 2005 až 2007, které rozdmýchaly *Al-Káida* a *Íránem podporované milice*.“ (Balir 2011: 377)

Britská vláda odůvodňovala své zapojení se do invaze do Iráku a podílení se na odstranění režimu Saddáma Husajna vyššími morálními cíly. V důsledku této vojenské kampaně mělo dojít ke stabilizaci celého regionu, k zajištění větší bezpečnosti, jak vnitřní bezpečnosti Iráku, tak i mezinárodní bezpečnosti. Pro administrativu George W. Bushe, tak i pro vládu Tonyho Blaira byl režim Saddáma Husajna hrozbou, kterou museli eliminovat.

Mocenská imperiální rovina celé irácké kampaně vedené Koalicí ochotných v čele s USA a Velkou Británií byla dle militantních islamistických organizací spolu s více než půl milionovými ztrátami na životech iráckého obyvatelstva hlavními argumenty v jejich propagandě proti této vojenské invazi. Tyto organizace vyzývaly k ozbrojenému boji proti vojskům na ní se podílejících. Asymetrickému způsobu boje ze strany povstalců museli čelit nejen britští vojáci na území Iráku. Boj proti invazi byl však převeden i mimo území Iráku.

Prvním teroristickým útokem, který byl spáchán v duchu boje proti invazi v Iráku vedené západními státy, byly bombové útoky z 1. března 2004 odpálené v příměstských madridských vlcích během ranní dopravní špičky. Tyto bombové útoky si vyžádaly 191 lidských životů a na 1800 zraněných. Ve stínu parlamentních voleb⁶⁵ byla z tohoto útoku nejdříve obviněna ETA. Později se ukázalo, že toto obvinění bylo mylné. Nakonec byli z tohoto útoku usvědčeni členové islámských teroristických organizací hlásící se k mezinárodnímu džihádismu. Nový španělský

⁶⁴ Statistiku *Iraq Body Count* potvrdil i Mezinárodní výbor Červeného kříže a dále i *Brookings Institution*.

⁶⁵ Parlamentní volby se konaly 14. března 2004.

kabinet vzešlý z parlamentních voleb v čele s J. S. Zapaterem, lídrem Španělské dělnické socialistické strany, rozhodl o urychleném stažení španělských vojáků, které se podíleli na vojenských operacích v Iráku. Tímto svým rozhodnutím Zapatero dostal předvolebnímu slibu, ale hlavně došlo ke splnění hlavního požadavku teroristů. Poslední španělští vojáci z 1300 členného vojenského kontingentu opustili Irák 21. května 2004. Druhým teroristickým útokem spáchaným ve stejném ideologickém duchu byly bombové útoky ze dne 7. července 2005 v Londýně.

5.2 7/7

Velká Británie musela čelit hrozbám terorismu ve všech jeho podobách mnohokrát ve své moderní historii. Během mandátní správy nad územím Palestiny byla britská mandátní správa vystavena teroristickým útokům ze strany židovských militantních organizací.⁶⁶ Britské bezpečnostní složky nejvíce zaměstnávala eliminace hrozeb plynoucích z konfliktu v Severním Irsku.⁶⁷ Jednalo se především o násilné akce páchané organizacemi z řad katolíků, i když po celou dobu tohoto konfliktu se na násilí podílely i lojalistické organizace. Od počátku 20. století páchala Irská republikánská armáda (IRA) teroristické akce namířené nejen proti správním orgánům londýnské vlády v Ulsteru, britským bezpečnostním složkám – policii a armádě, ale i civilnímu obyvatelstvu.⁶⁸ Avšak teroristické útoky na londýnskou hromadnou dopravu z července 2005 byly v mnohem jiné, a proto tolik šokující.

Do sedmého červencového dne roku 2005 se Britové a obzvláště Londýňané probouzeli s vítězným pocitem, protože právě britská metropole bude za sedm let hostit jednu z nejvýznamnějších sportovních událostí. Předchozí den bylo vyhlášeno, že se po 64 letech Letní Olympijské hry uskuteční v Londýně. Z tohoto euforického pocitu je však

⁶⁶ Příkladem může být pumový útok na sídlo britské mandátní správy v jeruzalémském hotelu Krále Davida, který byl spáchán organizací Irgun v roce 1946.

⁶⁷ O historii konfliktu v Severním Irsku více například ve Frank, Jan. 2006. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton.

⁶⁸ Detailněji o problematice severského terorismu například v Strmiska, Maxmilián. 1996. *Politický terorismus. Úvod do studia politického terorismu v soudobých demokraciích*. Brno: Masarykova univerzita.

vytrhly v ranních hodinách čtyři koordinované teroristické útoky z centra Londýna. Během necelé hodiny „se odehrál nejhorší teroristický útok v dějinách Británie, horší než cokoliv udělali irští republikáni za čtyřicet let konfliktu v Severním Irsku.“ (Blair 2011: 556)

Jednalo se o čtyři koordinované sebevražedné bombové útoky, jenž byly zacílené na systém městské hromadné dopravy v době ranní dopravní špičky, stejně jako tomu bylo i při teroristech útocích v Madridu v roce 2004. Tři bomby vybuchly v 8:50 místního času ve stanicích metra Edgware Road, mezi stanicí King's Cross a Ruseli Square, poslední mezi stanicemi Aldgate a Liverpool Street. V důsledku výbuchů bylo zabito 56 lidí včetně oněch čtyř atentátníků a na sedm set dalších lidí bylo zraněno. Jedna třetina z obětí útoku nebyla britskými občany.⁶⁹ Nejvíce obětí bylo zabito při výbuchu na King's Cross (26), v důsledku odpálení poslední nálože v autobuse bylo zabito 13 lidí. Ve stanici metra Liverpool Street bylo zabito 7 cestujících. Nejméně (6) lidí zemřelo na Edgware Road Station.⁷⁰

5.2.1 Sebevražední bomboví atentátníci

Tři ze čtyř sebevražedných útočníků byli britští občané narozeni na území Velké Británie. Rodiče byli naturalizovaní přistěhovalci z Pákistánu a karibské oblasti. Čtvrtý člen byl naturalizovaný Brit z Jamaiky. V čele skupiny stál třicetiletý Mohammad Sidique Khan, který odpálil výbušninu na Edgware Road. 22 letý Shehzad Tanweer odpálil bombu v metru mezi stanicemi Liverpool Street na Aldgate. Třetím členem skupiny byl devatenáctiletý Germaine Lindsay, který zabíjel v metru mezi stanicemi King's Cross Russell Square. Nejmladším sebevražedným útočníkem byl ve věku osmnácti let Hasib Mir Hussain, jehož bomba explodovala na zastávce Tavistock Square.

⁶⁹ Tři z obětí byli Poláci, dále oběti útoků byli z Grenady, Turecka, Nového Zélandu, Spojených států amerických, Íránu, Rumunska, Afghánistánu, Francie, Mauritanie, Itálie, Nigérie, Austrálie, Izraele a Ghany.

⁷⁰ Podrobněji o obětech teroristických útoků například na http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/uk/05/london_blasts/victims/

5.2.2 Mohammad Sidique Khan

Mohammad Sidique Khan se narodil 20. října 1974 jako nejmladší ze šesti dětí naturalizovaným pákistánským přistěhovalcům. Vyrůstal v Leedsu ve čtvrti Beeston, která byla charakteristická obyvateli různého etnického původu. Během školních let byl pilným žákem bez větších problémů. Po studiu na Leeds Metropolitan University pracoval jako mentor na základní škole. Tuto práci opustil v roce 2004. Náplní jeho práce bylo pomáhat žákům, kteří měli problémy s učivem, ale i s chováním. V roce 2001 se oženil s Hasinou, britskou muslimkou indického původu a v květnu roku 2004 s jím narodila dcera.

Po roce 2001 se začal více zajímat o svou islámskou víru. Prováděl všech pět denních modliteb v práci i doma a pravidelně navštěvoval páteční kázání v místní mešitě. V roce 2001 vykonal velkou pouť hadždž do Mekky. *„Dle názorů jeho kolegů se Sidique Khan neuchyloval k jakýmkoliv extrémním názorům, když mluvil o své víře. Dokonce ve škole odsoudil teroristické útoky proti cílům v USA v roce 2001.“* (BBC 2007a) Když pracoval jako mentor na škole, byla středobodem jeho soukromého života mešita a muslimská komunita v Leedsu, pro kterou vykonával mnoho dobrovolnických prací, jako například organizování vodáckého tábora.

Během této své činnosti v místní muslimské komunitě mohlo postupně docházet k jeho radikalizaci, která pokračovala během jeho cest do Pákistánu v roce 2003 a 2004. Cestu do Pákistánu v roce 2004 podnikl společně s dalším útočníkem ze 7. července Shehzadem Tanweerem. V únoru a březnu 2004, a dále i v červenci téhož roku, se dostal Khan do hledáčku vnitřní civilní zpravodajské služby MI5. Příslušníci MI5 ho označili za nebezpečného podezřelého. Zpravodajci se však mylně domnívali, že z jeho strany nehrozí v blízké době žádný útok. Bomba, kterou Mohammad Sidique Khan odpálil na Edgware Road, zabila sedm civilistů a 163 dalších zranila. Sidique Khan o sobě na videu, které zveřejnila v září roku 2005 televize Al-Džazíra, mluvil jako o vojákově ve válce.

5.2.3 Shehzad Tanweer

Shehzad Tanweer se narodil 15. prosince roku 1982 v Bradfordu, ale většinu života strávil v Beeston, ve stejné čtvrti Leedsu jako výše zmiňovaný Mohammad Sidique Khan. Vystudoval sportovní fakultu na Leeds Metropolitan University a jeho zájmem bylo například i bojové japonské umění džiu–džitsu. Dále měl vynikající výsledky v atletice a kriketu, ve kterém reprezentoval i univerzitu. Po škole až do roku 2004 pracoval pro svého otce v obchodě.

Na podzim roku 2004 cestoval společně se Sidiquem Khan do Pákistánu. Podle výpovědi jeho rodičů absolvoval Tanweer během této své návštěvy studium islámu v tamější madrased. V dubnu roku 2004 byl zadržen policií za výtržnictví. Vyjma této události byl svými známými charakterizován jako hodný, klidný člověk, který se těšil respektu ostatních a jenž byl hrdý, že je Brit.

Shehzad Tanweer odpálil podomácku vyrobenou bombu v soupravě metra mezi stanicemi Liverpool Street a Aldgate, v jehož důsledku bylo zabito sedm lidí a na sto dalších zraněno. Jeho ostatky byly převezeny do Pákistánu a pohřbeny nedaleko města Sumundari, ze kterého pocházela jeho rodina, v provincii Pandžáb. V době prvního výročí útoků zveřejnila televize Al-Džazíra videozáznam natočený Tanweelem, ve kterém říká, že „*Toto, čeho jsme byli svědky nyní, je jen začátek řetězce útoků, které budou pokračovat a budou silnější.*“ (BBC 2007b)

5.2.4 Jermaine Lindsay

Jermaine Lindsay se narodil 23. září v roce 1985 na Jamaice. Zde žil do roku 1986, kdy se svou matkou přestěhovali na Britské ostrovy. V Anglii se usadili v Huddersfield v Západním Yorkshiru, tedy ve stejné lokalitě jako ostatní sebevražední atentátníci. V roce 2000 následoval matku a stejně jako ona konvertoval k islámu. Po konverzi přijal jméno Jamal. V této době se z Lindsaye, který byl v dětství bystrý, úspěšný ve

škole a ve sportu, stává problémový mladý hoch. Jeho zájmem se stává vojenství a bojové sporty. Ze školy byl vyloučen kvůli rozdávání letáků podporující teroristickou organizaci Al-Káida. Lindsay se oženil s britskou konvertitkou k islámu na podzim roku 2002⁷¹ a byl otcem dvou dětí, avšak druhé dítě se narodilo až po jeho sebevražedném bombovém útoku.

Na Germaineho Lindsaye měl vliv extrémistický kazatel Abdallah al-Faisal, který také pocházel z Jamaiky. Od počátku roku 2005 byl nezaměstnaný. Před tím mimo jiné pracoval v islámském knihkupectví. V roce 2004 se seznámil s Mohammadem Sidiquem Khanem a společně se podíleli na aktivitách v rámci místní islámské komunity. Jamal Lindsay má na svědomí nejvíce obětí. Odpálením nálože v soupravě metra mezi stanicemi King's Cross a Russell Square připravil o život 26 lidí a zranil dalších 340 lidí.

5.2.5 Hasib Mir Hussain

Posledním členem teroristického čtyřlístku byl Hasib Mir Hussain. Hussain se narodil 16. září 1986 v Západním Yorkshiru. S rodiči, kteří byli naturalizovaní Britové pákistánského původu, žil na předměstí Leedsu až do svého sebevražedného útoku. I přestože nebyl neúspěšnější studentem, tak několik měsíců před útokem dokončil studia v oboru Advanced Business Programme.

V roce 2002 se účastnil výroční pouti do Mekky. Během této cesty došlo k jeho radikalizaci. Vedle dodržování „vizuální image pravověrného muslima“, nošením tradičního oděvu a stříhu vousů, začal se hlásit k myšlenkám teroristické organizace Al-Kaida. „Ve škole měl napsáno na své učebnici náboženství Al-Kaida – žádné hranice. Otevřeně hovořil o své podpoře radikálnímu hnutí a říkal, že věří, že atentátníci z 11. září jsou mučedníci.“ (BBC 2007c)

Než odpálil Hasib Mir Hussain nálož v autobusu na zastávce Tavistock Square strávil přibližně deset minut v restauraci rychlého

⁷¹ Manželka Samantha Lawthwaitová je podezřelá z podílení se na zmařeném teroristickém útoku v Mombase z počátku roku 2012.

občerstvení McDonald's na Euston Road a následně si koupil 9V baterii, která byla potřebná pro úspěšné odpálení bomby. Bombový výbuch usmrtil třináct cestujících a přes sto dalších lidí zabil.

5.2.6 Vyšetřování teroristického útoku

Bylo zjištěno, že vůdčí osobností celé skupiny byl Mohammad Sidique Khan, který stejně jako dva další atentátníci nebyl bezpečnostním složkám neznámý. Na základě analýz zpravodajců z MI5 nebyl nikdo z nich vyhodnocen jako aktuálně nebezpečný podezřelý. Sidique Khan byl spolu se Shehzadem Tanweerím pod dohledem MI5 po jejich společné cestě do Pákistánu. Hasib Mir Hussain byl zatčen policií za krádež v obchodě. Pouze Lindsay měl čistý trestní rejstřík, a proto to byl nejspíš on, který na své jméno pronajal od egyptského studenta postgraduálního doktorandského programu chemie moderní dvoupatrový byt na 18 Alexandra Grove, který se nacházel nedaleko od místní mešity.

Tento byt jim mimo jiné sloužil i jako laboratoř pro výrobu výbušnin, které použili při následném útoku. Jednalo se o podomácku vyrobenou výbušnou směs. Jedna výbušnina byla zhruba o váze od 2 do 5 kg. Výbušniny byly vyrobeny ze surovin, které jsou běžně dostupné v obchodní síti a nejsou nikterak finančně náročné. Návod na výrobu bomb získali z otevřených zdrojů, hlavně se jednalo o internet. Financování svých aktivit (ať už cesta do Pákistánu, půjčování aut a nákup materiálu pro výrobu bomb) zajišťovali ze svých zdrojů. Neexistují důkazy, že by zde byla jakákoliv forma spolufinancování ze strany zahraničních skupin. Odhaduje se, že výdaje nepřesahovaly výši £8000. Tento způsob obstarání si výbušnin a financování z vlastních prostředků snížil šanci na jejich odhalení ze strany bezpečnostních složek.⁷²

⁷² Obzvláště po útocích z 11. září 2001 byl kladen velký důraz na kontrolu obchodu s průmyslově vyráběnými a tržavinami – certifikace výbušnin atd. A vedle toho i na kontrolu podezřelých finančních transakcí ve velkém objemu. Bezpečnostní složky znemožnily nejen teroristický útok tím, že fingovaně nabízely potencionálním teroristům prodej právě již průmyslově vyrobených tržavin a výbušných zařízení.

V září roku 2005 odvysílala televize Al-Džazíra videozáznam, který natočil Mohammad Sidique Khan. Během videozáznamu mluví o motivech, které vedly celou skupinu k realizaci těchto teroristických útoků.

„Naším náboženstvím je islám – poslušnost jedinému pravému bohu, Alláhovi a následování odkazu posledního proroka a posla Muhammeda. To je to, čím jsou dány naše etické postoje. Vaše demokraticky zvolené vlády neustále udržují krutosti páchané proti mým lidem na celém světě. A vaše podpora těchto krutostí vás z nich přímo činí zodpovědné, stejně jako já jsem přímo zodpovědný za ochranu a mstu svých muslimských bratrů a sester. Dokud cítíme jistotu, budete našim cílem. A dokud neukončíte bombardování, plynování, věznění a mučení mých muslimských bratrů a sester, nepřestaneme se svým bojem. Jsme ve válce a já jsem voják. Nyní i vy ochutnáte realitu této situace.“ (House of Commons Papers 2006: 19)

Je více než pravděpodobné, že cesty do Pákistánu, které pachatelé podnikly, měly vliv na celou jejich akci. Ať už v rovině ideologické, tak i praktické, kdy se zdokonalovali ve vedení boje. Avšak neexistují přesvědčivé důkazy, že by tento teroristický útok byl jakkoliv organizován jakoukoliv zahraniční teroristickou organizací. I přes to, že s videonahrávkou Khana byla uvedena v září roku 2005 i nahrávka Ajmána Zawahiriho, který prohlásil, že Al-Káida stojí za těmito útoky. *„Požehnaný londýnský nájezd je jedním z nájezdů, které Al-Káida měla tu čest realizovat.“* (tamtéž: 21) Je však nesporné, že takto spáchaný útok nese znaky útoků teroristické organizace Al-Káida, a že útočníci se ideologií Al-Káidy nechali inspirovat. Jednalo se o akci, která vzešla přímo od skupiny jedinců z britské muslimské komunity v Leedsu.

5.2.7 Situace po teroristických útocích v Londýně

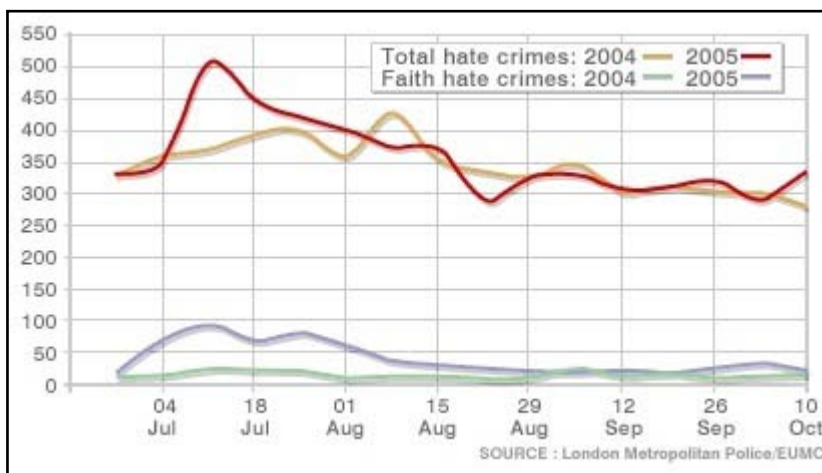
Dva týdny po sebevražedných útocích byly v londýnském metru nalezeny 21. července nevybuchlé nastražené výbušniny. V důsledku zpřísněných bezpečnostních opatření došlo 22. července k zastřelení

brazilského studenta Jeana Charlese de Menezese britským policistou. De Menezes byl mylně považován za podezřelou osobou. *„Jeho zabití byla hrozná chyba, ale zároveň jsem hluboce soucítil i s policisty, kteří ho stíhali a nakonec zastřelili v dobré víře, že tím pomáhají bezpečnosti své vlasti.“* (Blair 2011: 555)

V reakci na sebevražedné teroristické útoky ze 7. července 2005 vystoupili představitelé muslimské komunity a odsoudili tento útok, jako útok, který byl v rozporu s učením islámu. Vedle toho vyjádřila britská vláda podporu muslimské komunitě. Britská policie okamžitě prohlásila, že jakákoliv vendeta proti členům muslimské komunity bude tvrdě potírána. Z preventivních důvodů došlo k rozmístění příslušníků britské policie v blízkosti mešit. Zástupci muslimské komunity, vlády a policie deklarovali okamžitou snahu v boji proti jakékoliv formě násilí a terorismu. Podpoře britským muslimům se dostalo také ze strany ostatních náboženství – křesťanských církví a židovské obce. Obrat ve vztahu k britským muslimům nastal v okamžiku, kdy media uvedla, že atentáčníci byli muslimové britského původu. Nejednalo se o cizí muslimy ze vzdálených a exotických zemí, ale o britské občany, o muslimy, kteří vyrůstali ve stínu britské vlajky. Před zveřejněním identity teroristů informovala média o tomto útoku korektně – upozorňovala na hrozbu paušalizace, ošidnosti anti-muslimské reakce. Po uvedení totožnosti pachatelů se náplň zpráv změnila na poukazování nedostatků v procesu integrace a na radikalizaci muslimské komunity.

Na celém území Velké Británie nicméně došlo k nárůstu počtu útoků vedených proti členům muslimských komunit a muslimským náboženským institucím – mešity, islámská centra, téměř okamžitě. V pěti týdnech následujících po bombových útocích zaznamenala londýnská policie strmý nárůst protinábožensky zaměřených trestných činů v porovnání se stejným obdobím roku 2004. *„Údaje z Londýna ukazují nárůst náboženských zločinů z nenávisti (hate crimes) z 15 případů v týdnu před teroristickými útoky na 68 a 92 případů v týdnu po útocích. Do 10. října roku 2005 klesl počet útoků pod 20.“* (European Monitoring

Center on Racis and Xenophobia 2005: 13) Útoky proti muslimům, respektive i těm, kteří byli považováni za muslimy, byly nejen násilného charakteru, ale i verbálních útoků

Graf 2 Srovnání počtu nábožensky motivovaných útoků proti muslimům v letech 2004 a 2005 (BBC 2005)

a dále se jednalo i o žhářské útoky proti mešitám. Terčem odvetných akcí se stala dokonce i sikhská svatyně. Samotní muslimové uváděli, že se bojí chodit do práce a celkově se pohybovat na veřejnosti. Někteří pociťovali, že se obecně muslimové cítí být v podezření.

V důsledku útoků ze 7. Července 2005 se islám a samotní muslimové ve Velké Británii stali předmětem takzvaného procesu sekuritizace.

5.3 Sekuritizace islámu

„Sekuritizace je interersubjektivní proces, který se odvíjí od vyhodnocování bezpečnostních hrozeb, pro jejichž definování mají různé státy rozdílné prahy. Sekuritizaci můžeme charakterizovat jako samoreferenční proces – hrozba ve skutečnosti ani nemusí existovat nebo nemusí být příliš naléhavá. Stačí, když nějaký problém je jako bezpečnostní hrozba prezentována tak dlouho, až se s takovým náhledem ztotožní většina společnosti.“ (Eichler 2002: 168)

Termín *sekuritizace* se objevuje v konceptu bezpečnosti díky Kodaňské škole⁷³ v průběhu 90. letech 20. Století. „Kodaňská škola vidí

⁷³ „Kodaňská konceptualizace bezpečnosti vychází ze tří teoretických přístupů - ze strukturálního realismu, z anglické školy a ze sociálního konstruktivismu. Buzan, Waever a de Wilde rozpracovávají koncept národní bezpečnosti a konceptualizují mezinárodní bezpečnost. Kodaňská skupina považuje za hlavní referenční objekt stát, který však opouští hierarchii hodnot, tj. nejvyšší hodnotou není suverenita a

bezpečnost jako výsledek procesu intersubjektivní komunikace a interpretace aktérů, který nazývá sekuritizace. Domnívá se, že existuje potřeba konstruovat bezpečnost jako něco konkrétnějšího, než jakékoliv hrozby či problémy. Hrozby a zranitelnost mohou vycházet z nejrůznějších oblastí, z vojenských, i nevojenských. Abychom je označili za bezpečnostní, musejí splňovat jasná kritéria, která je odlišují od běžné politiky.“ (Waisová 2005: 90) V procesu sekuritizace hrají hlavní roli dva aktéři, kteří doposud byli bezpečnostní analýze neznámí. Jedná se o sekuritizujícího a funkčního aktéra. „Sekuritizující aktér představuje entitu (například stát, vládu státu, politické elity státu, lobby, nátlakové skupiny), která tematizuje a extrémně politizuje (sekuritizuje) určitý problém jako bezpečnostní hrozbu. Funkční aktér ovlivňuje dynamiku konkrétního sektoru a rozhodování v jeho rámci, nepodílí se však přímo na sekuritizaci.“ (tamtéž: 91) „Sekuritizující aktéři musejí politická témata prezentovat jako něco, co existenčně ohrožuje konkrétní referenční objekt. Tito aktéři tím získávají podporu pro mimořádná opatření, která se neřídí obvyklými pravidly.“ (Buzan, Waever, de Wilde 1998. Citováno dle Waisová 2005: 91) Celý proces sekuritizace je extrémní formou politizace, ve kterém je absence objektivního pohledu na danou hrozbu. V důsledku subjektivního přístupu je daná hrozba považována za skutečnou, i když tomu tak být reálně nemusí. Celý proces je úspěšný v momentě, kdy ostatní aktéři, vyjma sekuritizujícího aktéra, akceptovali sekuritizované téma jako existenční hrozbu. Výše popsaný proces může však být zneužit, jak samotní autoři této teorie upozorňují „Sekuritizace se může stát nástrojem manipulace, kdy sekuritizující aktér může zneužívat přesunu některého tématu z politické do bezpečnostní oblasti.“ (Waisová 2005: 92) Vedle procesu sekuritizace existuje i proces desekuritizace. Tedy proces opačný, během kterého již sekuritizující aktér nepovažuje

teritorialita. Existence státu, respektive existence různých hodnot státu může být ohrožena jak vojensko-politickými, tak i ekonomickými, environmentálními a sociálně-kulturními hrozbami. Při konceptualizaci bezpečnosti klade kodaňská skupina důraz na vliv prostředí, v němž se stát nachází, a na způsob, jakým stát/politické elity interpretují dané prostředí. Buzan a jeho kolegové chápou bezpečnost jako subjektivní a sociálně konstruovanou, nikoli jako objektivně danou.“ (Waisová 2004: 66)

danou hrozbu za jakkoliv nebezpečnou pro daný referenční objekt, a tak již není přítomen v agendě bezpečnostní politiky.

Předmětem procesu sekuritizace se po teroristických útocích z 11. září 2001 stává právě islám. Nejen ve Spojených státech amerických, ale i v evropských státech se po těchto událostech rozběhl proces sekuritizace islámu. Důsledky tohoto procesu se projeví především na poli legislativy. Samozřejmě že nedocházelo k přijímání zákonů, které by byly a priori restriktivní vůči muslimům nebo islámu samotnému. Avšak zákony, které byly po roce 2001 a obzvláště po roce 2005 začleněny do britského právního řádu, byly uplatňovány především proti muslimům, i přestože měli postihovat problematiku terorismu a přistěhovalectví obecně. *„Studie vydaná britským Institutem rasových vztahů poukazuje na skutečnost, že anti-teroristické zákony jsou uplatňovány drtivě proti muslimským obžalovaným. Veškerá tato politika má disproporční dopad na britské muslimy obecně.“* (Cesari 2010: 21) Vedle anti-teroristických zákonů, které určují právní rámec reálného boje proti hrozbě terorismu, byly přijímány i zákony zpřísnující přistěhovaleckou politiku. Imigrační zákony byly přijímány na základě přesvědčení, že muslimové, jako nepůvodní součást evropské populace, přicházeli do evropských zemí – Velké Británie, právě jako přistěhovalci.

Procesu sekuritizace islámu napomáhají i vědecká práce autorů, které sice nemusí být a priori namířené proti muslimům, ale jejich závěry můžou sloužit jako argumenty v politických debatách. Příkladem takovéto práce může být kniha *Střet civilizací* od Samuela Huntingtna. Sekuritizace islámu může ve svém důsledku vést až k velmi ožehavému vymezení na „*my a oni*“. A odtud je již jen malý krůček k podobnému přístupu, který se odehrával ve Spojených státech během takzvaného McCarthyismu a mohli bychom být svědky novodobého honu na čarodějnice.

5.4 Anti-teroristická legislativa

Aby bezpečnostní složky demokratických států mohli legálně potírat všechny formy kriminality včetně terorismu, musí používat takové postupy

a nástroje, které jim poskytuje právní řád. V reakci na bezprecedentní události jsou přijímány zákony, které umožňují legálně potírat nově objevující se fenomény. Takovouto situací byly teroristické útoky z 11. září 2001. Vlády po celém světě novelizovaly své dosavadní anti-teroristické zákony, anebo přijímaly nově do svých zákoníků takovéto zákony, dále se i připojovaly k mezinárodním právním instrumentům pod patronací regionálních a mezinárodních organizací.

Britská vláda měla před zářím 2001 bohaté zkušenosti s terorismem, ať již s domácím nebo mezinárodním. V souvislosti s nacionalistickým konfliktem probíhajícím na území Severního Irska bylo v letech 1761 až 1972 přijato na 26 zákonů věnující se této problematice. S objevujícím se fenoménem mezinárodního terorismu v 70. letech 20. století přijímala britská vláda mnoho zákonných opatření pro boj s mezinárodním terorismem. Jednalo se o zákony postihující braní rukojmích, transportu a využití jaderného materiálu, bezpečnosti ve vzduchu i na moři. Ještě před přijetím *Anti-terrorism, Crime and Security Act*, který byl přijat v roce 2001, přijal britský kabinet v roce 2000 *Terrorism Act*. V roce 2005 byl do britského právního řádu začleněn *Prevention of Terrorism Act*. O rok později byl přijat *Terrorism Act*. Legislativním procesem prošel v roce 2008 i *Terrorism Act*.

5.4.1 Zákon o terorismu z roku 2000 (*Terrorism Act 2000*)⁷⁴

Tento zákon novelizoval starší protiteroristické zákony, které se vztahovaly k severoirské problematice. *Terrorism Act* obsahoval i seznam zakázaných teroristických organizací na území Velké Británie.⁷⁵ Tento zákon dále ustanovoval nové skutkové podstaty trestných činů. Jednalo se o podněcování k teroristickým činům, teroristický výcvik na domácí půdě i v zahraničí. Výcvik v používání střelných, výbušných, chemických, biologických či nukleárních zbraní.

⁷⁴ Teroristický zákon z roku 2000 se stal základem pro celkovou protiteroristickou legislativu ve Velké Británii. Všechny následně přijímané zákony tento zákon novelizovaly, nahrazovaly části, které byly rušeny z důvodu, že nebyly v souladu s jinou legislativou. Především se jednalo o legislativu, která se zabývala lidskými právy.

⁷⁵ Seznam teroristických organizací uveden jako součást tohoto zákona je uveden v přílohách.

5.4.2 Protiteroristický, trestní a bezpečnostní zákon z roku 2001 (Anti-terrorism, Crime and Security Act 2001)

Přijetím protiteroristického, trestního a bezpečnostního zákona reagovala britská vláda na teroristické útoky v New Yorku a Washingtonu. Tento zákon byl sepsán v duchu ideje, že protiteroristická opatření musí mít především preventivní charakter. Byl kladen důraz na identifikaci osob podezřelých z terorismu, které by v budoucnu mohly násilný teroristický čin spáchat. *„Tyto preventivní postupy však nepodléhaly běžným procesním pojistkám trestního soudnictví. Zákon umožňoval zadržování cizích státních příslušníků před vznesením obvinění na dobu neurčitou.“* (Vokrojová 2008: 330) Dle této litery zákona bylo možno odříznut teroristické skupiny od finančních zdrojů. Bylo umožněno sdílení informací mezi jednotlivými ministerstvy a dalšími vládními institucemi.

Na základě Protiteroristického, trestního a bezpečnostního zákona získal nově ministr vnitra značné pravomoci. *„Ministr vnitra mohl označit každého cizího státního příslušníka ve Spojeném království za podezřelého z terorismu, pokud se důvodně domníval, že je členem mezinárodní teroristické skupiny a jeho přítomnost představuje hrozbu pro národní bezpečnost. Takováto osoba se mohla proti tomu odvolat pouze ke zvláštní odvolací komisi. Platnost označení mohl zrušit pouze ministr.“* (Vokrojová 2007: 270)

5.4.3 Zákon o prevenci terorismu z roku 2005 (Prevention of Terrorism Act 2005)

Zákon o prevenci terorismu, který byl přijat na jaře roku 2005, vznikl v reakci na zrušení čtvrté části Protiteroristického, trestního a bezpečnostního zákona z roku 2004. Tato část zákona byla zrušena v prosinci roku 2004. Tato část zákona umožňovala internaci cizích státních příslušníků s trvalým bydlištěm na území Velké Británie, kterým by v případě vyhoštění z Velké Británie hrozilo v daných zemích mučení či trest smrti. K této internaci nebylo zapotřebí soudního rozhodnutí.

Nový zákon umožňoval uvalit na osobu podezřelou z terorismu dohled. Již nebylo relevantní, zda se jedná o britského občana, anebo cizího státního příslušníka. Pravomoc o vyhlášení dohledu nad takovouto osobou měl opět ministr vnitra. *„Tento dohled je uložen na omezenou dobu až 12 měsíců, musí být schválen soudem, podléhá soudnímu přezkumu a spočívá mj. v zákazu vycházení z domu, v omezení přístupu k mobilním telefonům a internetu, omezení kontaktu s určitými osobami či komunitami, odevzdání pasu, pořízení fotografie, spolupráci s kontrolními orgány.“* (Vokrojová 2007: 271) Zákon o prevenci terorismu měl pouze roční platnost a následně muselo dojít k jeho dalšímu schválení a tím pádem prodloužení doby platnosti na dalších 12 měsíců.

5.4.4 Zákon o terorismu z roku 2006 (Terrorism Act 2006)

Zákon o terorismu byl přijat v březnu roku 2006 v reakci na sebevražedné teroristické útoky spáchané 7. července 2005 v centru Londýna. Na jeho tvorbě se nepodílela samotná vláda pod vedením premiéra Tonyho Blaira, ale dále i zpravodajské služby, policie⁷⁶ a dále i Společný výbor pro lidská práva Parlamentu Spojeného království. Tento zákon umožnil prodloužení zadržení podezřelých z teroristické činnosti před sdělením obvinění z původních 14 dní na 28 dní, avšak prodloužení zadržení trvajícím déle než dva dny musí schválit soud. Tento nový zákon *„definuje další skutkové podstaty trestních činů, jako je příprava teroristických útoků, podpora nebo oslava terorismu, podněcování k terorismu, šíření teroristických publikací, poskytování či vykonávání výcviku v teroristických technikách a přítomnosti na takovémto výcviku. Zákon zmocňuje policii k prohlídce prostor a majetku, které vlastní nebo na něž dohlíží osoba podezřelá z terorismu, rozšiřuje tyto pravomoci i na oblast ústí řek, zátoky a přístavy.“* (Vokrojová 2007: 273)

⁷⁶ „Joint Terrorist Analysis Center (JTAC) – poradní orgán vlády analyzující bezpečnostní situaci v zemi, složený ze zástupců zpravodajských služeb, policie, ministerstev vnitra a zahraničí.“ (Vokrojová 2008: 335)

5.4.5 Zákon o terorismu z roku 2008 (Terrorism Act 2008)

Zákon o terorismu, který byl přijat únorem roku 2008, umožňoval prodloužení doby zadržení bez udání obvinění z předchozí maximální doby trvání ve výši 28 dní na 42 dní. Osoby, kterým bylo již vzneseno obvinění, mohou být nadále podrobovány výslechu. Pokud během výslechu osoby obviněné z teroristické činnosti mlčí, je to bráno jako přitěžující okolnost, ze které jsou vyvozené nepříznivé závěry pro takovouto osobu.

5.4.6 Anti-teroristická legislativa v praxi.

V předchozích podkapitolách byly představeny základní protiteroristické zákony, které byly uplatňovány po roce 2001 v rámci boje proti domácímu i mezinárodnímu terorismu britskými bezpečnostními složkami na území Velké Británie. V následujících odstavcích bude ilustrováno uplatňování těchto zákonů přijatých od roku 2000.

Od útoků z 11. září 2001 bylo ve Velké Británii zatčeno 1 834 osob⁷⁷. Třicet pět procent z těchto zadržení bylo obviněno, 55% bylo propuštěno a 35% osob byly uděleny alternativní tresty.⁷⁸ Na 59% obviněných na základě Teroristického zákona z roku 2000 bylo nakonec odsouzeno. Pět odsouzených si odpykává v britských věznicích doživotní odnětí svobody. *„K 31. březnu roku 2010 ze 126 osob v britských věznicích, které spáchaly trestný čin související s terorismem, bylo 24 klasifikováno jako domácí / separatistický terorismus.⁷⁹ Většina (76%) uvězněných osob bylo britských občanů.“* (Home Office Statistical Bulletin 2010: 6)

⁷⁷ Počet zadržených osob je k podzimu roku 2010.

⁷⁸ Alternativa (Alternative) je vedle obvinění a propuštění tří způsob, jak může být s podezřelou osobou po zadržení.

⁷⁹ Jako domácí / separatistický terorismus jsou klasifikovány takové případy, které mají svůj původ na území Velké Británie. Není relevantní, zda se jedná o skupiny nebo samotné činy a i přes to, že mohou mít mezinárodní spojitost. Jedná se o terorismus z levicového a pravicového politického spektra, činy páchané za práva zvířat a domácí bombové útočníky, takzvané osamělé vlky.

Table 1.2 Outcome of terrorism arrests ^{(1) (2)}

Arrests	Year of arrest									
	2001/2	2002/3	2003/4	2004/5	2005/6	2006/7	2007/8	2008/9	2009/10	Total
Arrests	109	274	191	188	285	213	231	190	173	1834
Charged	38	94	90	47	78	102	76	73	52	650
: Terrorism legislation ⁽³⁾	15	37	33	14	30	54	39	27	12	281
: Failure to comply with duty at a Port & Border Controls (Schedule 7)	0	1	1	1	6	5	3	1	0	18
: Other terrorism-related criminal offences ⁽⁴⁾	7	26	17	20	15	21	12	12	13	143
: Other non-terrorism-related criminal offences ⁽⁵⁾	16	30	39	12	27	22	22	33	27	228
Released without being charged	58	140	81	110	192	104	136	99	80	1000
Alternative action:	13	40	20	11	15	7	19	18	41	184
Cautioned	0	3	3	4	1	0	2	4	4	21
Transferred to immigration authorities	13	34	10	5	11	5	11	7	18	114
Transferred to PSNI ⁽⁶⁾	0	0	2	1	1	1	0	0	0	5
Dealt with under mental health legislation	0	2	5	1	2	1	5	1	0	17
Other ⁽⁷⁾	0	1	0	0	0	0	1	6	19	27

Source: ACPO Counter Terrorism Coordination Centre (ACTCC)

(1) From 11 September 2001

(2) Excludes 199 port stops carried out in Scotland over this period.

(3) Includes Terrorism Act 2000, Terrorism Act 2006, Anti-Terrorism Crime and Security Act 2001, Prevention of Terrorism Act 2005.

(4) Based upon assessment by the ACTCC.

(5) Based upon assessment by the ACTCC.

(6) Police Service of Northern Ireland

(7) 'Other' includes those bailed pending charge for example.

**Tabulka 3 Přehled zadržených na základě protiteroristických zákonů
(Home Office Statistic Bulletin 2010: 15)**

Budeme-li na danou problematiku nahlížet genderovou optikou, je z celkového počtu⁸⁰ 94% ze zadržených v souvislosti s terorismem můžu a následně obviněných je 95% mužů. Věková struktura podezřelých je následující – 45% je starších 30 let a 10% je mladších 21 let.⁸¹ Nejvíce (39%) následně obviněných bylo starších 30 let. Pohledem etnicity, bylo 40% ze zadržených asijského etnického původu a následně bylo 22% z nich i obviněno. Obviněno bylo 36% z celkového počtu 141 zadržených, kteří byli černošského původu,⁸² a 24% procent obviněných z 222 zadržených bylo bílého etnického původu. Jedenáct procent obviněných bylo jiného etnického původu.⁸³

⁸⁰ Jedná se o údaje z let 2005 až 2010. Celkově se jednalo o 1 092 zadržených a následně 235 obviněných v souvislosti s terorismem.

⁸¹ Údaje jsou z období 2005 až 2010.

⁸² Původem z afrického kontinentu, anebo kapské oblasti.

⁸³ Údaje pochází z let 2005 až 2010.

Téměř většina (87%) vězňů odsouzených v souvislosti s terorismem sama sebe definovala jako muslimy. Z dvaceti čtyř domácích teroristů / separatistů se čtyři považují za buddhisty a dvanáct se považuje za ateisty nebo agnostiky.

Table 1.17 Self-declared religions ⁽¹⁾ of terrorist/extremist prisoners in Great Britain at 31 March 2010

Terrorist legislation or terrorist related	Domestic extremist /Separatist ⁽¹⁾	Historic terrorist cases ⁽²⁾
Church of England	4	Agnostic 1
Church of Scotland	1	Buddhist 4
Muslim/Moslem	84	Church of England 2
No religion	4	No religion 2
Pagan	1	No religion 11
Protestant	1	Pagan 1
Roman Catholic	2	Not recorded 1
		Other Christian religion 1
		Pagan 2
		Roman Catholic 2
Grand Total	97	Grand Total 24
		Grand Total 5

Source: National Offender Management Service and Scottish Prison

(1) Self-declared on entry to prison although prisoners may change their religion whilst in custody.

Tabulka 4 Náboženské vyznání vězňů odsouzených v souvislosti s terorismem (Home Office Statistical Bulletin 2010: 33)

5.4.7 Dopady anti-teroristické legislativy na britské muslimy

Dopady anti-teroristické legislativy po roce 2001 pociťovali britští muslimové v každodenních situacích – při cestách do zaměstnání, škol, v mešitách, v domácnostech atd. Právě muslimů se nejvíce dotýkala tato nová legislativa a to z toho důvodu, že to byly vyznavači islámu, kteří se podíleli na teroristických útocích spáchaných na podzim roku 2001 v USA a v létě roku 2005 v centru Londýna. V důsledku procesu sekuritizace došlo k paušalizování a k pejorativnímu přístupu k muslimské komunitě.

Jedním z nejkontroverznějších částí všech britských anti-teroristických zákonů byla část Teroristického zákona z roku 2000, která umožňovala zastavování a prohledávání podezřelých. Část číslo 44 tohoto zákona byl mezi roky 2001 až 2009 použita 542 400 krát. Pouze ve 283 případech uplatnění tohoto paragrafu vedlo k následnému

zadržení podezřelého.⁸⁴ Níže uvádím znění části 43 a 44 Teroristického zákona⁸⁵:

„Část 43 Teroristického zákona z roku 2000

- (1) Policista⁸⁶ smí zastavit a prohledat osobu, o které má důvodné podezření, že je teroristou, aby zjistil, zda má ve svém vlastnictví cokoli, co může sloužit jako důkaz, že je teroristou;*
- (2) Policista smí zatčenou osobu prohledat podle odstavce 41, aby prozkoumal, zda má ve svém vlastnictví cokoli, co může být důkazem, že je terorista;*
- (3) Prohledávání osoby podle tohoto odstavce musí být prováděno osobou stejného pohlaví;*
- (4) Policista smí zabavit a ponechat si cokoli, co objevil v průběhu prohledávání osoby dle odstavce (1) a (2) a co důvodně podezřívá za důkaz, že osoba je teroristou;*
- (5) Osoba, která má pravomoci policisty v jedné části Spojeného Království, smí vykonávat tuto pravomoc dle této části zákona kdekoli na území Spojeného Království.“*
(Terrorism Act 2000, citováno dle Home Office Statistical Bulletin 2010: 46)

„Část 44 (1) a (2) Teroristického zákona z roku 2000

- (1) Zplnomocnění podle tohoto odstavce dává jakémukoli uniformovanému policistovi právo zastavit vozidlo v oblasti a místě určeném v pověření a prohledat*

a) Vozidlo;

⁸⁴ Počet zadržených se rovnal 0,05% všech zastavených a prohledávaných.

⁸⁵ I přestože může být považován tento paragraf za jakkoliv kontroverzní, není v protiteroristické legislativě ničím neobvyklý. Podobně znějící paragraf obsahuje i izraelský zákon *General Security Service Law 5762 - 2000*, který upravuje fungování izraelské vnitřní zpravodajské služby Shin Beth.

⁸⁶ V originálním znění zákon a je užit termín *constable*. Constable je jakýkoliv britský policista.

b) Řidiče vozidla;

c) *Pasažéry vozidla;*

d) *Cokoliv v nebo na vozidle nebo cokoliv co má řidič nebo pasažér při sobě*

(2) *Zplnomocnění podle tohoto paragrafu dává právo jakémukoliv uniformovanému policistovi zastavit chodce v oblasti a místě určeném v pověření a prohledat*

a) *Chodce;*

b) *Cokoliv, co nese.*

(3) *Pověření podle odstavce (1) nebo (2) smí být uděleno, pokud osoba, která jej uděluje, to považuje za vhodné pro prevenci teroristických činů.*

(4) *Pověření smí být uděleno –*

a) *Kde určená oblast nebo místo je celá nebo částečně policejní oblast mimo Severního Irska, jiná než ty, které jsou zmíněné v paragrafu (b) nebo (c); policejním důstojníkem v nejnižší hodnosti asistenta policejního ředitele;*

b) *Kde specifická oblast nebo místo je celá nebo část londýnského policejního okrsku; policejním důstojníkem tohoto okrsku, který je v nejnižší hodnosti velitel londýnské policie;*

c) *Kde specifická oblast nebo místo je celá nebo část londýnské City; policejním důstojníkem londýnské City, který je v nejnižší hodnosti velitel policejních jednotek londýnské City;*

d) *Kde specifická oblast nebo místo je celá nebo část Severního Irska; příslušníkem královské ulsterské policie, který je v nejnižší hodnosti asistenta šéfa policie.*

(5) *Jestliže je pověření vydáno ústně, musí tato osoba stvrdit toto pověření písemně, jakmile je to prakticky možné.*
(Terrorism Act 2000, citováno dle Home Office Statistical Bulletin 2010: 46)

Year	S44 stops and searches	Arrests for terrorism offences from s44	Convictions for terrorism offences from s44
2001/02	10,200	20	0
2002/03	32,100	19	0
2003/04	33,800	19	0
2004/05	37,000	64	0
2005/06	50,000	105	0
2006/07	42,800	28	0
2007/08	126,500	19	0
2008/09	210,000	9	0
Total	542,400	283	0

Source: Home Office; data cover the period 1 April to 31 March, see also footnote above.
Note: Data for 2009/10 are available and show that 101,248 s44 stop and searches were carried out. However, these data are not directly comparable to previous years. The 2009/10 data include s44 stops for the whole of Great Britain while earlier data relate to England and Wales only; furthermore, they include s44 stops by the British Transport Police which are not included in the data for the previous years.

Graf 3 Počet provedených zastavení a prohledávání v letech 2001 až 2009.
(Choudhury a Helen 2011: 31)

Policista nesmí rozhodovat na základě svých pocitů, ale musí jednat dle zpravodajských nebo jiných informací, anebo na základě chování dané osoby. Jeho jednání se nesmí odvíjet od generalizování, paušalizování a stereotypních představ o určitých jednotlivcích a skupinách, coby více pravděpodobných pachatelích jakýchkoliv kriminálních aktivit. Ze zákona jasně vyplývá, že náboženství člověka nesmí být podmětem k podezřívání této osoby a nesmí být považováno

za důvod k zastavení této osoby nebo jejího zastavení a prohledání. Avšak v posledních letech docházelo k uplatňování této pravomoci obzvláště vůči jedincům z etnických minorit. *„V letech 2008/2009 bylo šest a půl krát pravděpodobnější, že bude zastaven a prohledáván černoch a pětkrát pravděpodobnější, že jím bude Asiat než bílý obyvatel Walesu a Anglie.“* (Choudhury a Helen 2011: 34) Největší počet provedených zastavení a prohledávání realizovala londýnská policie.

Studie *The impact of counter-terrorism measures on Muslim communities*. z púdy severoanglické univerzity v Durhamu uvádí, že obzvláště mladí muslimští muži se právě díky pravomoci policie zastavit a prohledat setkali s anti-teroristickými opatřeními. Stejně tomu bylo i u nemuslimských tazatelů, se kterými univerzitní výzkumný tým pracoval. Muslimští dotazovaní dále uvedli, že oprávnění policie provádět zastavení a prohledávání vnímají jako diskriminační, a to díky zvyšujícímu se počtu zastavení a prohledávání a chování policistů v průběhu tohoto úkonu. A muslimové, kteří se museli podrobit zastavení a prohledávání, měli pocit, že se to stalo právě proto, že jsou muslimové.

„Použití protiteroristických opatření zvedá lidi ze židlí. Můj syn byl zastaven a prohledán. Není to nic příjemného. Jen tak si jdete, hledíte si svého a najednou vás zastaví a prohledají. Není žádný dobrý důvod, proč by vás měli zastavit a prohledat... Když má batoh a jede metrem, zastaví ho a prohledají úplně pokaždé. Už se smířil s tím, že se to tak děje. Někteří lidé to snáší v klidu. Hodně lidí už se smířilo s tím, že díky své rase a náboženství se stáváme cílem. (muslimský muž z Londýna)“ (Choudhury a Helen 2011: 35)

V Birminghamu bylo v rámci projektu *Project Champion* instalováno 200 monitorovacích kamer. Jednalo se i o skryté kamery a kamery, které umožňovaly automatické ověřování registračních značek automobilů. Místní policie argumentovala při rozmístování kamer, že v důsledku tohoto dojde ke snížení kriminality a nespolečenského chování v dané lokalitě. Birminghamští muslimové prohlásili, že místní kamerový systém zde má největší vliv na život. Muslimové souhlasili s myšlenkou, že

kamerový systém má vést ke snížení kriminality a k zabránění pobuřujícímu jednání na veřejnosti. Avšak byli rozezlení, že kamery jsou nainstalované v městských částech, kde žijí jen muslimové, a že jsou zaměřeny celkově na muslimskou komunitu.

„Neříkám, že mám co skrývat, ale nemám rád, když jsem sledován. Nechci vyjít z domu a mít za zády někoho, kdo mě sleduje. Je to zapotřebí?“ (Choudhury a Helen 2011:37)

„V poslední době jsou kamery v každé ulici. Nechci, aby se na mne kdokoliv díval, proč by se na mne měli dívat? To je jako Velký bratr tě vidí. Vláda má tolik kontroly a tolik moci. (muslimská žena, Birmingham)“ (Choudhury a Helen 2011:37)

5.5 Islamofobie

Budeme-li mluvit o islamofobii obecně, můžeme říci, že v evropském prostředí se nejedná o nikterak nový jev, který se zde objevuje po útocích z 11. září 2001. Islamofobie se v Evropě vyskytovala již od územní expanze muslimsko-arabské říše od 8. století. Ani islámská říše, ani křesťanská středověká Evropa neměla zájem o jakýkoliv vzájemný kontakt. Tento vzájemný vztah by se dal charakterizovat jako vzájemná ignorace – ani jedna ze stran nepovažovala druhou stranu za hodnou zájmu.⁸⁷ Islamofobie nejdříve měla podobu propagandy v obranném boji proti nájezdům arabů. Habsburská monarchie zaštiťovala legitimitu své existence právě obrannou Evropou před expanzí Turků, kteří se tentokrát snažili o dobytí Evropy skrze Balkán. S nástupem zájmu vědy o region Blízkého východu ve všech jeho aspektech docházelo k rozvoji orientalistiky, vědního oboru, který nejen na muslimy a islám měl nahlížet objektivními nástroji vědeckého bádání. Bohužel na počátku své historie nebyla orientalistika sto tomuto svému závazku dostát. Někteří orientalisté do své vědecké činnosti promítali své negativní postoje k tomuto regionu a k samotnému islámu jako

⁸⁷ O vztahu křesťanské Evropy a islámského světa nejen v období středověku více například v Mendel, Miloš. 2007. *Islám v srdci Evropy*. Praha: Academia.

náboženskému systému a jeho vyznavačům. Francouzský orientalista Ernest Renan nechvalně proslul svými negativními výroky vůči muslimům. Tyto výroky byly z dnešního pohledu až zavádějící. Tvrdil například, že historický úděl muslimů byl pouze v uchování antické vědecké tradice, kterou až evropští myslitelé dále rozvíjeli. Dalším jeho výrokem bylo, že islám jako náboženský systém je zkostnatělý monolit, který brání rozvoji modernity mezi samotnými muslimy. Orientalistice bylo vytýkáno, že slouží jako vědecké ospravedlňování imperialistické politiky tehdejších koloniálních mocností na území Orientu.⁸⁸

Avšak od druhé poloviny 20. století můžeme pozorovat zrod moderní podoby islamofobie. Její nástup do povědomí začíná s příchodem muslimských přistěhovalců do zemí západní Evropy a s následnými problémy s jejich integrací do daných společností. Takzvaných „*patnáct minut slávy*“ zažívá islamofobie po teroristických útocích v roce 2001. Bohužel těchto patnáct minut se protáhlo na jedenáct let a se zasažením Evropských států takzvanou ekonomickou krizí v posledních letech dochází k živení islamofobie hlavně ze strany populistických, krajně pravicových a extrémistických evropských politických stran. Bohužel téma islamofobie není jen řečnickým obratem během předvolebních politických kampaní, ale i reálnými násilnými útoky proti evropským muslimům.

Na území Velké Británie docházelo k projevům islamofobie již před rokem 2001, avšak po podzimních událostech z tohoto roku došlo k nárůstu incidentů páchaných z motivu islamofobie.

Definice islamofobie se skládá z následujících částí:

- 1) „*Islám je chápán jako monolitický blok, statický a pasivní ke změně;*
- 2) „*Islám je chápán jako odlišný a jiný. Nemá společné hodnoty s ostatními kulturami, není jimi ovlivněn a ani neovlivňuje je;*

⁸⁸ O kritice orientalismu například v Said, Edward. 2008. *Orientalismus: západní koncepce Orientu*. Praha: Paseka.

- 3) *Islám je vnímán jako podřadný vůči Západu. Je vnímán jako barbarský, iracionální, primitivní a sexistický.*
- 4) *Islám je vnímán jako násilnický, agresivní, jako hrozba, podporující terorismus a angažující se ve „střetu civilizací“;*
- 5) *Islám je vnímán jako politická ideologie a je využíván pro politické nebo vojenské účely;*
- 6) *Islámská kritika Západu je odmítána;*
- 7) *Nepřátelství vůči muslimům ospravedlňuje diskriminaci muslimů a vyloučení muslimů z většinové společnosti;*
- 8) *Anti-muslimské nepřátelství je vnímáno jako přirozené a normální.“ (Runnymede 1997. Citováno dle Githens-Mazer a Lambert 2010: 17)*

Bohužel proti-muslimské útoky nejsou vždy vedeny pouze verbální cestou ani se neomezují na fyzické napadení deštníkem. Mnoho útoků má charakter fyzického násilí, jehož následkům může oběť i podlehnout. Níže uvádím popis jednoho z případů napadení muslima.

„V červnu roku 2004 byl brutálně napaden muslimský absolvent (22 let) během cesty na páteční modlitbu do mešity v severozápadním Londýně. Tři teenageři, kteří ho viděli nastupovat do autobusu v tradičním arabském / muslimském oděvu, se mu začali v zápětí posmívat a plivat na něj. Poté všichni vystoupili z autobusu, muslimský mladík byl opakovaně bit pěstí, kopán a udeřen do hlavy těžkou tyčí, dokud neležel nehybně na zemi. Když nakonec útok skončil, partička teenageru smějíc se odešla z místa činu. Výsledkem tohoto napadení bylo tříměsíční koma, do kterého muslimský mladík upadl a nyní je ochrnut na levou část svého těla, je intelektuálně postižen a prakticky nevidomý. Ošetřující doktor se obává, že již nikdy nedojde k jeho zotavení a po zbytek svého života bude odkázán na péči ošetřujících.“ (International Helsinki Federation for Human Rights 2005: 141)

V prosinci roku 2004 byl jeden z útočníků odsouzen za úmyslné těžké ublížení na zdraví k trestu odnětí svobody v délce trvání pěti a půl let. Soud však neshledal v jeho motivu žádný rasový nebo náboženský podtext. Zbylí dva útočníci byli propuštěni. Podle zjištění Helsinkého výboru pro lidská práva britská policie postupovala při vyšetřování případu tak, aby vzešel dojem, že oběť je podezřelý terorista. Policie při domovní prohlídce zabavila vybavení jeho pokoje, rodičům mladíka a okruhu jeho přátel byly kladeny otázky vztahující se k jejich náboženství, politickém smýšlení, jak často navštěvují mešitu, jaké typy knih čtou. Jak je vidno, orgány činné v trestním řízení ignorovaly motiv celého případu, kterým byla náboženská víra zbitého muslima, a nesnažily se promítnout motiv islamofobie do průběhu vyšetřování ani do soudního rozhodování.

6 Závěr

Předmětem této diplomové práce byla britská muslimská komunita na konci tisíciletí. Cílem práce bylo zodpovědět výzkumnou otázku: „*Jak se vývoj muslimské komunity ve Velké Británii lišil v letech 1990 – 2001 a v letech 2002 – 2010?*“ A dále určit, zda mezníkem a zlomovým bodem v tomto vývoji byly opravdu události ze zářijového dne roku 2001 v Americe.

Muslimové přicházeli do Velké Británie ze všech koutů bývalého britského impéria, obzvláště z dnešního Pákistánu, Bangladéše a Indie. Přicházeli na Britské ostrovy jako námezdní dělníci po roce 1945. V době po 2. světové válce potřeboval obnovující se válkou zdecimovaný průmysl levné méně kvalifikované pracovní síly. A právě v těchto odvětvích nacházeli muslimští imigranti uplatnění. Britské vlády se domnívaly, stejně jako jiné kontinentální vlády, že po vydělání si určitého obnosu financí a získání zkušeností se navrátí zpět do svých vlastí. Opak byl pravdou a muslimští imigranti se ve Velké Británii natrvalo usazují.

K lepší integraci, nejen muslimů, měla napomáhat politika multikulturalismu, kterou v 90. letech 20. století prosazovala vládnoucí labouristická strana. Dle údajů sčítání obyvatelstva v roce 2001 tvořili muslimové 1 546 626 obyvatel, což činí 2,71% z celkového počtu britských občanů. I přes absenci zpracování dat britskými úřady pocházející ze sčítání obyvatel v roce 2011, je možné předpokládat nárůst muslimské populace ve Velké Británii. A to z toho důvodu, že největší počet muslimů z celé populace spadá do věkové kategorie 16-24 let a muslimské rodiny mají nejvíce v porovnání s ostatními rodinami tři a více dětí. Některé odhady uvádějí číslo přesahující dva miliony muslimů žijících ve Velké Británii. I přes absenci oficiálních údajů lze soudit, že od roku 2001 došlo k nárůstu muslimské populace ve Velké Británii. Avšak toto číslo by nemělo být nikterak demonizováno, ani by nemělo sloužit k demagogickým účelům a účelům populistické politiky z jakéhokoliv politického spektra.

Z důvodu již uvedené absence oficiálních údajů ze sčítání obyvatel v roce 2011 byl v diplomové práci věnován prostor problematice spojené s protiteroristickou legislativou a protiteroristickými opatřeními, která měla vliv na britskou muslimskou komunitu a její vztah k většinové společnosti.

Velká Británie čelila hrozbám a následkům terorismu mnohokrát ve své moderní historii. Největší počet teroristických útoků byl proveden irskými nacionalisty v souvislosti se severoirskou otázkou. Britské cíle byly terčem i mezinárodních teroristických skupin. Jednalo se především o útoky v rámci palestinské věci. Největším útokem mezinárodních teroristů byl útok na letadlo letu Pam Am 103 21. prosince 1983 nad skotským Lockerbie, který si vyžádal celkově 270 lidských životů. Za tento teroristický útok byl odsouzen tehdejší příslušník libyjské tajné služby. Útoky ze 7. července 2005 však byly v mnohém odlišné.

V červenci roku 2005 získal Londýn pořadatelsví Letních Olympijských her v roce 2012. Jedním z důvodů vítězství byl uveden kosmopolitní, multikulturní charakter nejen londýnské společnosti. Ve Skotsku se konal ve dnech 6. až 8. Července 2005 summitu zemí organizace G8, kterému předsedal premiér vlády Jejícího Veličenstva Tony Blair. Tuto až idealistickou dobu, kdy Velká Británie korunovala svůj politický vliv (předsednictví G8 a zároveň i EU) přisouzení organizování Letních Olympijských her, zničila zpráva o provedení teroristického útoku v centru Londýna.

V 8:50, tedy během ranní dopravní špičky, 7. července 2005 byly koordinovaně odpáleny tři výbušniny v soupravách londýnského metra. Čtvrtá výbušnina byla odpálena v 9:47 v autobusu londýnské městské hromadné dopravy nedaleko místa jednoho z předchozích výbuchů. První tři bomby vybuchly v 8:50 místního času ve stanicí metra Edgware Road, mezi stanicí King's Cross a Ruseli Square a mezi stanicemi Aldgate a Liverpool Street. Čtvrtá bomba byla odpálena v autobuse na Tavistock Square v 9:47 místního času. Jednalo se o čtyřčlennou skupinu sebevražedných atentátníků. V čele skupiny stál třicetiletý Mohammad Sidique Khan, který odpálil výbušninu na Edgware Road. Dvaceti

dvouletý Shehzad Tanweer odpálil bombu v metru mezi stanicemi Licerpool Street na Aldgate. Třetím členem skupiny byl devatenáctiletý Germaine Lindsay, který zabíjel v metru mezi stanicemi King's Cross Russell Square. Nejmladším sebevražedným útočником byl ve věku osmnácti let Hasib Mir Hussain, jehož bomba explodovala na zastávce Tavistock Square. Celkově bylo během těchto koordinovaných teroristických útocích zabito 52 lidí (56 včetně útočníků) a na 700 dalších zraněno. Všichni čtyři útočníci byli britští muslimové. Germaine Lindsay byl jediný ze čtveřice, který konvertoval k islámu a jeho rodiče byli jamajského původu a ne pákistánského, jako v případě zbylých tří. V čele skupiny stál Mohammad Sidique Khan, který společně se Shehzadem Tanweelem navštívil Pákistán. Jedním z motivů útoků byla účast britské armády ve vojenských operacích v Afghánistánu a Iráku. Na základě vyšetřování britských bezpečnostních složek nebylo prokázáno, že by tato skupina byla organizována či jakýmkoliv způsobem podporována jakoukoliv organizací nebo jedincem ze zahraničí, ať už finančně nebo materiálně. Vyšetřování vedlo k závěru, že i přesto, že se na videonahrávce k tomuto činu přihlásila mezinárodní teroristická organizace Al-Káida, nebyl tento čin touto organizací spáchán, i přestože vykazoval charakteristické znaky útoků jí páchanou. Čtveřice atentátníků se pouze inspirovala taktikou útoků boje teroristické organizace Al-Káida a tento útok spáchala v duchu mezinárodního džihádismu.

Příčinou spáchání teroristického útoku v Londýně byla britská zahraniční politika, které dominovalo spojenectví s USA. V rámci tohoto spojenectví, jak ho Tony Blair nazval „*bok po boku*“, se britské ozbrojené složky podílely na bojových operacích, které byly součástí Války proti terorismu, kterou vyhlásil americký prezident George W. Bush po teroristických útocích na Světové obchodní centrum a Pentagon 11. září 2001. Na rozdíl od útoků spáchaných v Madridu v předchozím roce, britská vláda nikterak nepřistoupila na změnu své zahraniční politiky a nestáhla vojáky z Iráku a Afghánistánu, jak to učinila nově vzešlá španělská vláda, která okamžitě své vojáky z mise v Iráku stáhla.

„Londýnské teroristické útoky zasadily vážný úder dlouhodobě uplatňované politice multikulturalismu, která spočívala na tom, že Británie přijímala přistěhovalce z islámských zemí a dávala jim možnost usilovat o společenskou integraci. Zároveň s tím tolerovala jejich víru a zvyky a nebránila činnosti jejich náboženských komunit. Červenec 2005 ale ukázal, že tato benevolentnost byla zneužita, a že v zemi „se hluboce zakořenila obskurantistická interpretace islámské víry.“ (Eichler 2010:187) Britská media do identifikování všech čtyř útočníků informovala o celém útoku více než korektně. Veškeré zpravodajství se neslo v duchu zabránit ve společnosti jakémukoliv snahám o paušalizování, tendencím ke kolektivní odplatě atd. Po uvedení totožnosti pachatelů a informací, že se jedná o britské muslimy, kteří se na území Velké Británie narodili, se náplň zpráv změnila na poukazování nedostatků v procesu integrace a na radikalizaci muslimské komunity.

Jak po útocích z 11. září 2001, tak i po teroristických útocích ze 7. července 2005 došlo k nárůstu útoků proti muslimům. Jednalo se o verbální útoky, poškozování majetku muslimské komunity (islámské náboženské objekty), tak i fyzické útoky proti muslimům, které v některých případech skončily trvalými následky a poškozením zdraví oběti.

Již po teroristických útocích v roce 2001 se islám stává v západních zemích předmětem procesu sekuritizace. *„Sekuritizace je intersubjektivní proces, který se odvíjí od vyhodnocování bezpečnostních hrozeb, pro jejichž definování mají různé státy rozdílné prahy. Sekuritizaci můžeme charakterizovat jako samoreferenční proces – hrozba ve skutečnosti ani nemusí existovat nebo nemusí být příliš naléhavá. Stačí, když nějaký problém je jako bezpečnostní hrozba prezentována tak dlouho, až se s takovým náhledem ztotožní většina společnosti.“ (Eichler 2002: 168)* Procesu sekuritizace islámu napomáhaly i publikace vědeckých autorů, které nemusely být a priori psané s islamofobními nebo jakýmikoliv xenofobními záměry. Příkladem takovéto práce může být kniha Samuela Huntingtona *Střet civilizací*, která předkládá teorii

střetávání se jednotlivých civilizačních okruhů. V některých případech může sekuritizace islámu vést až k takzvanému neoMcCarthyismu a novodobému „*honu na čarodějnice*“.

Důsledky procesu sekuritizace islámu se projeví obzvláště na poli legislativy a její následného aplikování do praxe. Po roce 2000 bylo přijato celkem pět zákonů věnující se problematice terorismu. Jednalo se o *Zákon o terorismu (Terrorism Act) z roku 2000, Protiteroristický, trestní a bezpečnostní (Anti-terrorism, Crime and Security Act) zákon z roku 2001, Zákon o prevenci terorismu (Prevention of Terrorism Act) z roku 2005, Zákon o terorismu (Terrorism Act) z roku 2006 a Zákon o terorismu (Terrorism Act) z roku 2008*. Ve většině případů se jednalo o novelizace původního Teroristického zákona z roku 2000. Nejkontroverznější částí Teroristického zákona z roku 2000 byla část 44, na jejímž základě má kterýkoliv uniformovaný policista právo zastavit a prohlédat osobu, která se mu zdá podezřelá z teroristických aktivit. Na základě části 44 bylo provedeno v letech 2001 až 2009 542 400 zastavení a prohlédávání. Pouze v 283 případech byla takováto osoba následně zadržena. Ani v jednom z případů nebyla žádná z osob, která byla podrobena zastavení a prohlédávání, obviněna v souvislosti s terorismem.

I přestože nemá být tento zákon z roku 2000 ani jakákoliv část jiného zákona namířena proti konkrétní skupině obyvatel Velké Británie, mají sami muslimové pocit, že tato protiteroristická opatření jsou namířená proti nim a celé muslimské komunitě. Někteří muslimové si však už zvykli na to, že cestují-li s objemnějším zavazadlem městskou hromadnou dopravou, jsou vždy podrobeni proceduře zastavení a prohlédávání nebo jiným protiteroristickým opatřením. V roce 2010 definovalo z celkového počtu 97 odsouzených vězňů v souvislosti s terorismem samo sebe jako muslima 84 z nich.

Po roce 2001 byl vztah mezi muslimskou komunitou a většinovou společností ovlivňován hlavně hrozbou terorismu. V dnešní době nahradily útoky mezinárodního džihádismu útoky krajně teroristických organizací v době studené války. Vlády zemí, vláda Jejího Veličenstva

nebyla výjimkou, se snaží udělat maximum, aby své obyvatelstvo před jakoukoliv bezpečnostní hrozbou ochránilo. V důsledku tohoto však může docházet k omezování lidských práv některých obyvatel nebo skupiny obyvatel. Ve vztahu k části 44 Teroristického zákona z roku 2000 došlo k jeho kritice nejen z řad lidsko-právních nevládních organizací.

Hrozba možného dalšího teroristického útoku a ochrana proti němu byly hlavní faktory, které se po roce 2001 podílely na ovlivňování vztahu muslimské komunity a většinové společnosti. Situace a postavení muslimů v první zkoumané dekádě byla ovlivňována jejich postavení v rámci pracovního trhu. Docházelo k diskriminaci muslimů na základě rasismu, poněvadž většina britských muslimů má jihoasijské kořeny. Jejich vykořenění a pohybování se v meziprostoru mezi většinovou společností a dočasnými migranty utvářely pocit nejistoty, frustrace. Špatné finanční podmínky plynoucí z méně kvalifikovaných pracovních pozic, které muslimové zastávají, nezaměstnanost, nerealizovatelnost „ekonomického snu“ jsou další vlivy na vytváření frustrace. Není možné tvrdit, že by před rokem 2001 nedošlo k takzvaným hate crimes nebo faith crimes vůči muslimům. Ale v této době se jedná o útoky motivované hlavně rasismem, nikoliv islamofobií.

Po roce 2001 nemůžeme tvrdit, i když k dispozici nemáme oficiální údaje, že by došlo na poli socio-ekonomického postavení britských muslimů k diametrálnímu zlepšení oproti předchozí dekádě do takové míry, že by se chudoba, nezaměstnanost a další problematické oblasti z každodenního života britských muslimů vytratily. Avšak bohužel diskriminace muslimů již není pouze na základě rasovém, ale na základě příslušnosti k danému náboženství. Muslimové jsou vystaveni formám útoku proti vlastní osobě nebo majetku, poněvadž je ostatní příslušníci britské společnosti identifikují jako muslimy. A tato identifikace rázem evokuje asociaci – muslim = terorista, radikál.

Po roce 2001 se určujícím faktorem pro přístup k muslimům ze strany většinové společnosti stala samotná skutečnost, že jde o muslima.

Náboženská víra muslimů se stala faktorem, který v britské společnosti vyvolával pocit nebezpečí a větší míru rizika ohrožení.

Vedle domácí radikalizace muslimů, která plynula z frustrace z jejich špatného socio-ekonomického postavení ve společnosti – nezaměstnanosti, nízké platové ohodnocení, životní úroveň nižší než u jiných menšin v britské společnosti, byla právě zahraniční politika Velké Británie, v rámci které došlo k nasazení britské armády do bojů v Afghánistánu a během invaze a následné okupace iráckého území, zdrojem pro radikalizaci části britských muslimů.

Seznam použité literatury a pramenů

6.1 Použitá literatura

1. Ansari, Humayun. 2002. *Muslim in Britain*. London: Minority Rights Group International.
2. Baršová, Andrea a Barša, Pavel. 2005. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav.
3. Blair, Tony. 2011. *Moje cesta*. Praha: Práh.
4. Buzan, Barry. Waever, Ole. De Wilde, Jaap. 1995. *Environmental, economic and societal security*. Kodaň: Center for Peace and Conflict Research.
5. Cesari, Jocelyne. 2010. *Securitization of Islam in Europe*. In: *Muslim in the Wets after 9/11*. Ed. Cesari, Jocelyne. London: Routledge.
6. Clark, Richard A. 2005. *Strategie války proti terorismu*. Praha: Alfa Publishing s.r.o.
7. Čejka, Marek. 2007. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal.
8. Eichler, Jan. 2010. *Terorismus a válka v době globalizace*. Praha: Nakladatelství Karolinum.
9. Eichler, Jan. 2002. „Sekuritizace.“ In: *Česká bezpečnostní terminologie*. Ed. Petr, Zeman. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, Vojenská akademie v Brně, Ústav strategických studií. 165 – 168.
10. European Monitoring Center on Racis and Xenophobia. 2005. *The Impact of 7 July 2005 London bomb attack on Muslim communities*

in the EU. Viena: The European Union Agency for Fundamental Rights.

11. Frank, Jan. 2006. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton.
12. Fukuyama, Francis. 2002. *Konec dějin a poslední člověk*. Praha: Rybka.
13. Gabrieli, Francesco. 2010. *Křížové výpravy očima arabských kronikářů*. Praha: Argo.
14. *General Security Service Law, 5762-2002* (dostupný z <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Politics/GeneralSecurityServicesLaw.pdf>)
15. Githens-Mazer, Jonathan a Lambert, Robert. 2010. *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime*. Devon: European Muslim Research center.
16. Home Office Statistical Bulletin. 2010. *Operation of police power under the Terrorism Act 2000 and subsequent legislation: Arrests, outcomes and stops & searches*. London: Home Office.
17. House of Commons Papers. 2006. *Report of the Official Account of the Bombings in London on 7th July 2005*. London: Official Document.
18. Huntington, Samuel P. 2001. *Střet kultur a proměna světového řádu*. Praha: 2001.
19. Choudhury, Tufyal. Fenwick, Helen. 2011. *The impact of counter-terrorism measures on Muslim communities*. Manchester: Equality and Human Rights Commission.
20. Ibáñez, Luis de la Corte. 2009. *Logika terorismu*. Praha: Academia.
21. International Helsinki Federation for Human Rights. 2005. *Intolerances and Discrimination against Muslims in the EU*. Viena.

22. Kenneth Owen a kolektiv. 1999. *Dějiny Británie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
23. Kropáček, Luboš. 2003. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad.
24. Kropáček, Luboš. 2008. *Súfismus: dějiny islámské mystiky*. Praha: Vyšehrad.
25. Kropáček, Luboš. 1999. *Půlměsíc na severní obloze. Muslimové v zemích Evropské unie*. In: Variace na Korán. Islám v diaspoře. Ed. Obuchová, L'ubica. Praha: Orientální ústav Akademie věd ČR.
26. Mendel, Miloš. 1994. *Islámská výzva*. Brno: Atlantis.
27. Mendel, Miloš. 2007. *Islám v srdci Evropy*. Praha: Academia.
28. Nálevka, Vladimír. 2004. *Čas soumraku: rozpad koloniálních impérií po druhé světové válce*. Praha: Triton.
29. Nálevka, Vladimír. 2000. *Světová politika ve 20. století*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan ml.
30. Office for National Statistics. 2004. *Focus on Religion*. London: Office for National Statistics.
31. Prail, Alex. 1994. *Muslims in Britain*. London: The Foreign & Commonwealth Office.
32. Raděj, Tomáš. 2010. *Irácké povstání v letech 2003-2009. Strategie, taktika a ideologie islámských radikálních a nacionalistických uskupení*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů Praha
33. Richardson, Robin. 2004. *Islamophobia issues, challenges and action. A report by the Commission on British Muslims and Islamophobia*. Oakhill: Trentham Books Limited.
34. Runnymede, Trust's. 1997. *Islamophobia: A Challenge For Us All*.

35. Said, Edward. 2008. *Orientalismus: západní koncepce Orientu*. Praha: Paseka.
36. Schulze, Reinhard. 2007. *Dějiny islámského světa ve 20. století*. Brno: Atlantis.
37. Strmiska, Maxmilián. 1996. *Politický terorismus. Úvod do studia politického terorismu v soudobých demokraciích*. Brno: Masarykova univerzita.
38. Šturma, Pavel. Nováková, Jana. Bílková, Veronika. 2003. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C. H. Beck.
39. Tauer, Felix. 2006. *Svět islámu*. Praha: Vyšehrad.
40. The Runnymede Trust's. 1997. *Islamofobia: A Challenge For Us All*. London.
41. Úlehla, Tomáš. 2010. *Muslimská komunita ve Velké Británii*. Diplomová práce. Plzeň: Filozofická fakulta Západočeské univerzity.
42. Vokrojová, Renata. 2007. *Terorismus a vývoj imigračních a azylových zákonů ve Velké Británii po 11. 9. 2001*. In: *Právní politika boje proti terorismu a demokracie: otevřená otázka*. Ed. Blahož, Josef. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva.
43. Vokrojová, Renáta. 2008. *Lidská práva a právní politika boje proti terorismu ve Velké Británii*. In: *Lidská práva a právní politika boje proti terorismu*. Ed. Blahož, Josef. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva.
44. Vydra, Zbyněk. 2006. *Židovská otázka v carském Rusku 1881-1906: vláda, Židé a antisemitismus*. Pardubice: Univerzita Pardubice.

45. Waisová, Šárka. 2004. „Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti. Kodaňská škola na křižovatce strukturálního realismu, anglické školy a sociálního konstruktivismu.“ *Mezinárodní politika* 39, č. 3, 66-86.
46. Waisová, Šárka. 2005. *Bezpečnost. Vývoj a proměny konceptu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
47. Waisová, Šárka a kolektiv. 2007. *Atlas mezinárodních vztahů: prostor a politika po skončení studené války*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
48. Ženíšek, Marek. 2007. *Commonwealth: politické systémy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o.

6.2 Internetové zdroje

- 1) BBC. 2007a. (cit. 2012-04-26)
(http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762209.stm)
- 2) BBC. 2007b. (cit. 2012-04-26)
(http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762313.stm)
- 3) BBC. 2007c. (cit. 2012-04-26)
(http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762263.stm)
- 4) BBC. 2008. (cit. 2012-04-26)
(http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/uk/05/london_blasts/victims/)
- 5) BBC. 2009. (cit. 2012-03-31)
(http://www.bbc.co.uk/religion/religions/islam/history/uk_1.shtml)
- 6) Census 2001. 2001. (cit. 2012-04-02)
(<http://www.ons.gov.uk/ons/publications/re-reference-tables.html?edition=tcm%3A77-50856>)
- 7) ČT24. 2010. *Kongres USA prodloužil kontroverzní protiteroristický zákon* (cit. 2012-04-02)

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/82267-kongres-usa-prodlouzil-kontroverzni-protiteroristicky-zakon/>)

- 8) iHNED.cz 2011. *Direkt teroristům: Bin Ládín zabit. Svět slaví, Al-Káida chystá revanš.* (cit. 2012-04-03) (<http://zpravy.ihned.cz/c1-51744320-direkt-teroristum-bin-ladin-zabit-svet-slavi-al-kaida-chysta-revans>)
- 9) ISAF. 2012. (cit. 2012-04-03) (<http://www.isaf.nato.int/>)
- 10) Jones, J.P. 1931. *Lascars in the port of London.* Lascars.co.uk. (cit. 2012-03-31) (<http://www.lascars.co.uk/plafeb1931.html>)

6.3 Zdroje použitých obrázkových příloh v textu

- A. BBC. 2005. (cit. 2012-04-26) (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4424668.stm>)
- B. British Religion in Numbers 2012. (cit. 2012-04-02) (<http://www.brin.ac.uk/figures/#AffiliationAttendance>)
- C. Halal Media. 2010. (cit. 2012-04-26) (<http://halalmedia.my/british-muslim-population-rising-10-times-faster-than-average-british-society>)
- D. Home Office Statistical Bulletin. 2010. *Operation of police power under the Terrorism Act 2000 and subsequent legislation: Arrests, outcomes and stops & searches.* London: Home Office.
- E. Choudhury, Tufyal. Fenwick, Helen. 2011. *The impact of counter-terrorism measures on Muslim communities.* Manchester: Equality and Human Rights Commission.
- F. Richardson, Robin. 2004. *Islamophobia issues, challenges and action. A report by the Commission on British Muslims and Islamophobia.* Oakhill: Trentham Books Limited.
- G. Salaam (cit. 2012-04-02) (http://www.salaam.co.uk/themeofthemonth/september03_index.php?l=2)

H. UK National Statistic (cit. 2012-03-31)
(<http://www.statistics.gov.uk/hub/people-places/people/identity>)

6.4 Zdroje použitých obrázkových příloh

- a) Census 2001 (cit. 2012-04-02)
(<http://www.ons.gov.uk/ons/publications/re-reference-tables.html?edition=tcm%3A77-50856>)
- b) Home Office Statistical Bulletin. 2010. *Operation of police power under the Terrorism Act 2000 and subsequent legislation: Arrests, outcomes and stops & searches*. London: Home Office. Office for National Statistic. 2011 (cit. 2012-03-31)
(<http://www.ons.gov.uk/ons/rel/migration1/migration-statistics-quarterly-report/november-2011/msqr.html#tab-2--Who-is-migrating-to-and-from-the-UK--Migration-by-citizenship>)
- c) The Runnymede Trust's. 1997. *Islamofobia: A Challenge For Us All*. London.
- d) Wikipedia, The Free encyclopedia. 2012 (cit. 2012-03-29).
(http://en.wikipedia.org/wiki/British_Empire)

7 Resumé

This diploma thesis deals with muslim community in the UK during the years 1989 – 2010. The turning point between these two decades are the terrorist attacks of 9/11 2001 in New York and Washington. Both of the decades are described and compared afterwards to find out how the relationship between the muslim community and the public has changed. In the second part, which deals with the period after the attacks of 9/11 2001, there are described the attacks perpetrated on 7/7 2005 in the centre of London, the process of securitization of Islam, the counter-terrorism legislation passed by the British government as the reaction to the terrorist attacks perpetrated all over the world and the impact of this legislation on British muslims. Besides presenting the characterization of British muslim community there is also mentioned the context of international affairs which have had an influence on the relationship between the British muslims with the rest of the society.

8 Přílohy

8.1 Mapy

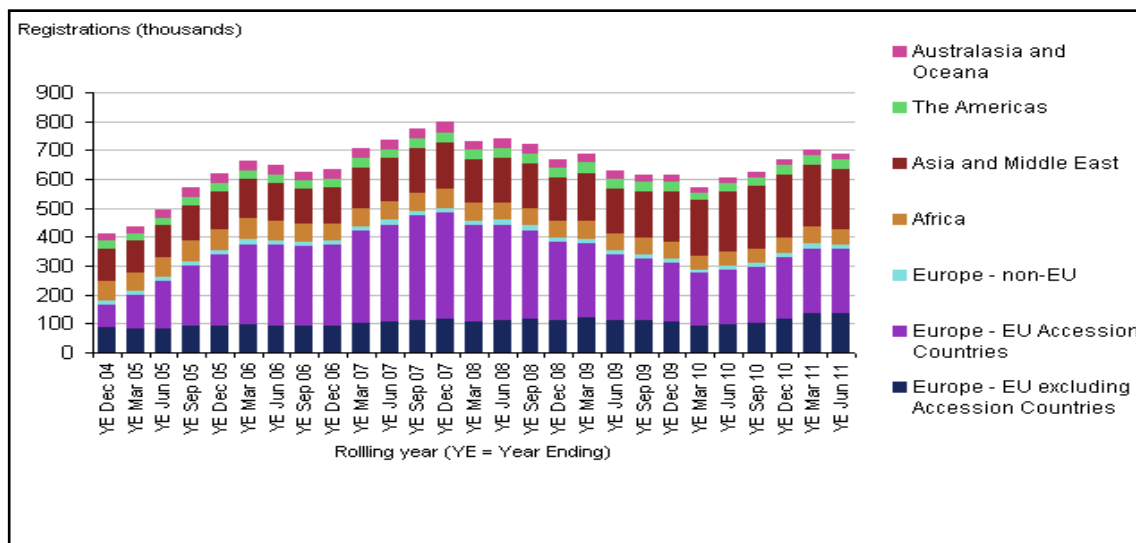
8.1.1 Britská zámořská území v průběhu času

Příloha I Oblasti světa, které jednu dobu byly součástí britského impéria. Současná britská zámořská teritoria jsou podtržena červeně. (Wikipedia 2012)

8.2 Grafy a tabulky

8.2.1 Vývoj imigrace v letech 2004 až 2011 dle regionu původu imigrantů

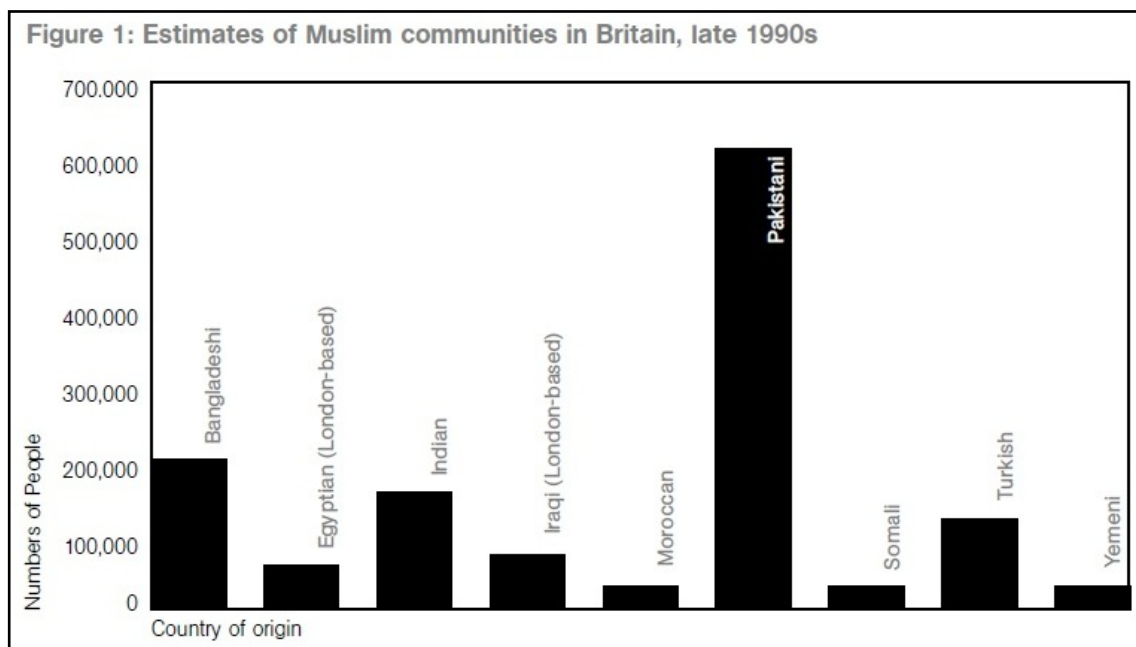
Příloha II Vývoj počtu imigrantů v jednotlivých čtvrtletích v letech 2004 až 2011 (Office for National statistic 2011)

8.2.2 Etnická skladba muslimské komunity

All people	Christian	Buddhist	Hindu	Jewish	Muslim	Sikh	Any other religion	No religion	Not stated	Total
<i>British</i>	38 137 157	51 006	5 981	224 467	63 891	6 770	115 876	7 886 968	3 874 381	50 366 497
<i>Irish</i>	592 218	1 208	148	1 189	906	159	1 767	42 569	51 068	691 232
<i>Other White</i>	895 729	4 487	1 293	33 126	117 713	580	8 224	228 646	133 673	1 423 471
<i>Mixed</i>	352 616	4 759	5 779	3 187	65 592	2 801	3 988	157 271	77 805	673 798
<i>Indian</i>	52 128	1 921	471 480	682	132 566	307 096	18 243	18 803	48 925	1 051 844
<i>Pakistani</i>	8 349	188	583	364	686 179	382	340	4 150	46 084	746 619
<i>Bangladeshi</i>	1 471	176	1 724	127	261 380	116	25	1 268	16 524	282 811
<i>Other Asian</i>	33 319	11 951	65 175	746	92 761	15 256	2 352	8 779	17 131	247 470
<i>Black Caribbean</i>	417 053	978	1 667	544	4 489	142	3 326	63 645	73 777	565 621
<i>Black African</i>	333 530	344	1 003	251	97 109	419	1 054	11 484	39 589	484 783
<i>Other Black</i>	64 621	190	349	136	5 833	72	633	11 808	13 556	97 198
<i>Chinese</i>	51 387	36 809	164	123	796	88	1 243	128 935	23 713	243 258
<i>Other Ethnic Group</i>	75 233	35 140	2 996	2 431	59 675	2 298	2 096	32 162	17 294	229 325

Příloha III Přehled počtu muslimů dle etnicity v porovnání s ostatními náboženskými skupinami (Census 2001)

8.2.3 Britští muslimové dle zemí původu

Graf 4 Přehled počtu muslimů dle zemí původu (Ansari: 7)

8.2.4 Přehled důvodů ekonomické neaktivity u muslimů

Reasons for economic inactivity ¹ : by religion and sex, 2004						
Great Britain				Percentages		
		Student	Looking after family/home	Long-term sick or disabled	Other	Unweighted bases = 100%
Male	Christian	24,3	5,7	39,9	30,1	19 374
	Buddhist	48,5	5,5	17,4	28,6	92
	Hindu	55,6	2,8	26,3	15,3	197
	Jewish	64,0	0,0	17,9	18,0	70
	<i>Muslim</i>	<i>44,3</i>	<i>4,0</i>	<i>24,0</i>	<i>27,7</i>	<i>987</i>
	Sikh	48,0	1,9	27,3	22,8	140
	Other	26,8	3,7	38,4	31,1	244
	No religion	34,1	7,8	32,3	25,9	4 273
	All male	28,1	5,8	37,1	28,9	25 377
Female	Christian	17,6	42,5	22,1	17,8	29 814
	Buddhist	26,3	41,9	10,2	21,5	177
	Hindu	27,5	43,1	16,1	13,3	357
	Jewish	30,5	45,5	6,9	17,1	131
	<i>Muslim</i>	<i>19,9</i>	<i>63,5</i>	<i>7,6</i>	<i>9,0</i>	<i>2 236</i>
	Sikh	27,8	47,2	13,6	11,4	238
	Other	17,0	45,7	22,4	15,0	388
	No religion	22,8	49,7	13,5	14,0	6 139
	All female	19,0	45,4	19,3	16,3	39 480

¹ As a proportion of all economically inactive of working age (Males = 16-64, Females = 16-59).

Tabulka 3 Přehled ekonomické neaktivity muslimů (Census 2001)

8.2.5 Přehled míry nezaměstnanosti dle věku u muslimů

Unemployment rates ¹ : by religion, age and sex, 2004					
Great Britain		Percentages		Unweighted bases = 100%	
		16-24	25 and over	16-24	25 and over
Male	Christian	11.8	3.1	12 219	86 181
	Buddhist	4.9	7.8	21	255
	Hindu	17.1	3.4	128	866
	Jewish	5.3	2.9	22	399
	Muslim	26.1	10.3	437	1 871
	Sikh	17.1	5.3	73	513
	Other	15.4	6.6	113	756
	No religion	16.8	4.3	4 148	19 145
	All males	13.6	3.6	17 161	110 086
	Female	Christian	9.6	2.7	11 745
Buddhist		11.1	9.0	27	259
Hindu		27.0	5.2	96	704
Jewish		10.1	2.7	27	313
Muslim		30.0	12.5	307	783
Sikh		11.6	4.2	91	392
Other		11.5	5.0	125	796
No religion		12.5	4.0	3 542	12 648
All females		11.0	3.1	15 960	98 835
All people		Christian	10.7	2.9	23 964
	Buddhist	8.1	8.4	48	514
	Hindu	21.4	4.2	224	1 570
	Jewish	8.1	2.8	49	712
	Muslim	27.6	10.8	744	2 734
	Sikh	14.3	4.8	164	905
	Other	13.4	5.8	238	1 552
	No religion	14.9	4.2	7 690	31 793
	All people	12.4	3.3	33 121	208 921

¹ As a proportion of the economically active population.

Tabulka 4 Přehled míry nezaměstnanosti u muslimů dle věku (Census 2001)

8.2.6 Přehled profesí vykonávaných muslimy

Selected jobs done by men ¹ : by religion ² 2004						
Great Britain	Percentages					Unweighted base ² = 100%
	Medical practitioner	Chef/cook	Taxi cab driver or chauffeur	All other jobs	Total	
Christian	0,5	0,8	1,0	97,7	100,0	94 118
Buddhist	1,7	8,3	0,6	89,4	100,0	256
Hindu	5,0	0,7	0,6	93,7	100,0	940
Jewish	2,7	0,4	1,5	95,4	100,0	407
Muslim	2,8	5,8	8,7	82,8	100,0	2 112
Sikh	0,9	0,7	2,7	95,7	100,0	546
Any other religion	0,6	1,0	1,2	97,3	100,0	796
No religion	0,5	1,0	0,7	97,9	100,0	21 750
All	0,6	0,9	1,1	97,3	100,0	120 905

¹ As a proportion of all men in employment.

Tabulka 5 Přehled profesí vykonávaných muslimy (Census 2001)

8.2.7 Přehled vzdělání v muslimské populaci

Highest qualification of those aged 16-30: by country of birth and religion, 2004							
Great Britain	Percentages						Unweighted base ² (=100%)
	Degree or equivalent	Higher education ¹	GCE A or equivalent	GCSE A-C or equivalent	Other qualification	No qualification	
Born in the UK							
Christian	15,7	5,8	29,7	30,4	7,3	11,4	42 135
Buddhist	30,3	3,9	39,3	19,7	2,8	4,0	75
Hindu	36,9	3,7	30,5	16,9	3,8	8,1	352
Jewish	42,1	6,8	27,9	12,4	4,3	6,6	143
Muslim	15,0	3,9	26,8	33,2	8,1	13,1	1 233
Sikh	25,6	6,5	31,9	22,4	5,7	7,9	336
Any other religion	20,1	6,3	28,5	32,0	6,0	7,2	414
No religion at all	16,8	5,4	27,9	29,0	8,3	12,5	14 725
Total	16,4	5,5	29,2	29,9	7,5	11,6	59 413
Born outside the UK							
Christian	20,9	4,7	17,1	12,2	35,2	9,8	2 919
Buddhist	29,5	6,9	14,0	6,0	31,0	12,6	105
Hindu	34,5	1,1	8,3	5,9	37,3	13,0	288
Jewish	52,0	0,0	11,2	9,4	16,8	10,6	22
Muslim	8,5	2,7	14,1	14,3	29,0	31,3	1 282
Sikh	14,3	0,5	3,1	4,6	55,2	22,4	66
Any other religion	28,7	6,4	17,1	2,6	28,8	16,4	88
No religion at all	23,7	4,0	16,8	7,9	38,0	9,7	925
Total	19,6	3,9	15,6	11,3	34,2	15,5	5 695

¹ Below degree level.
² Base does not include 'Don't knows'.

Tabulka 6 Přehled vzdělání v muslimské populaci (Census 2001)

8.2.8 Přehled velikostí domácností v muslimské populaci

Household size: by religion of household reference person, April 2001							
Great Britain						Percentages	
	One person households	Two person households	Three person households	Four person households	Five person plus households	Total	Base(=all households by religion of HRP)
Christian	30,34	35,35	15,31	13,03	5,97	100,00	17 728 972
Buddhist	35,52	27,24	16,34	13,19	7,71	100,00	66 001
Hindu	14,25	21,47	21,05	24,73	18,50	100,00	174 625
Jewish	36,21	32,49	12,36	11,49	7,44	100,00	119 957
Muslim	14,84	15,48	16,44	18,74	34,49	100,00	423 348
Sikh	12,79	17,03	17,67	24,28	28,23	100,00	95 194
Any other religion	38,13	30,90	14,59	10,73	5,64	100,00	79 674
No religion	28,95	31,75	17,19	14,89	7,21	100,00	3 435 551
Not stated	37,69	32,92	13,60	10,33	5,46	100,00	1 729 399
All households	30,28	34,07	15,51	13,32	6,81	100,00	23 852 721

Tabulka 7 Přehled typů domácností v muslimské komunitě (Census 2001)

8.2.9 Přehled počtu dětí v muslimských domácnostech

Households with dependent children ¹ : by religion of household reference person, April 2001						
Great Britain					Percentages	
	No dependent children	With one dependent child	With two dependent children	With three or more dependent children	Total with dependent children	Base(=all households by religion of HRP)
Christian	72,60	11,61	11,16	4,64	27,40	17 728 972
Buddhist	68,65	14,84	11,72	4,79	31,35	66 001
Hindu	51,37	20,42	20,92	7,30	48,63	174 625
Jewish	75,39	9,21	9,72	5,69	24,61	119 957
Muslim	37,45	18,32	19,32	24,91	62,55	423 348
Sikh	45,07	19,46	21,97	13,51	54,93	95 194
Any other religion	73,19	13,06	9,78	3,97	26,81	79 674
No religion	63,62	15,87	14,28	6,22	36,38	3 435 551
Not stated	75,42	11,00	9,18	4,40	24,58	1 729 399
All households	70,62	12,40	11,71	5,27	29,38	23 852 721

Tabulka 8 Počet dětí v muslimských domácnostech (Census 2001)

8.2.10 Přehled muslimské komunity dle pohlaví

Religion: by age, April 2001										
Great Britain	Christian	Buddhist	Hindu	Jewish	Muslim	Sikh	Other	Noreligion	Not stated	Percentages
										Total
0 - 15	17,88	12,08	20,91	17,01	33,72	24,53	9,69	24,88	26,51	20,07
16 - 34	21,67	34,07	33,50	22,06	37,25	34,91	31,90	39,11	23,80	25,15
35 - 64	41,46	48,56	39,00	38,56	25,39	34,39	49,33	31,57	32,81	38,81
65 and over	18,99	5,31	6,59	22,39	9,63	6,17	9,09	4,44	16,88	15,97
All people	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Religion: by age, April 2001										
Great Britain	Christian	Buddhist	Hindu	Jewish	Muslim	Sikh	Other	No Religion	Not stated	Numbers
										Total
0 - 15	7 332 613	18 011	116 746	45 475	535 853	82 477	15 416	2 138 832	1 175 378	11 460 801
16 - 34	8 888 685	50 814	187 037	58 945	591 928	117 352	50 767	3 361 855	1 065 242	14 362 605
35 - 64	17 003 623	72 419	217 773	103 099	403 386	115 622	78 522	2 713 764	1 454 640	22 162 847
65 and over	7 789 911	7 913	36 786	59 854	57 723	20 728	14 462	382 037	748 260	9 117 674
All people	41 014 811	149 157	558 342	267 373	1 588 890	336 179	159 167	8 596 488	4 433 520	57 103 927

Tabulka 9 Přehled muslimů dle věku (Census 2001)

8.2.11 Přehled vězňů odsosuzených ve spojitosti s terorismem dle jejich etnicity

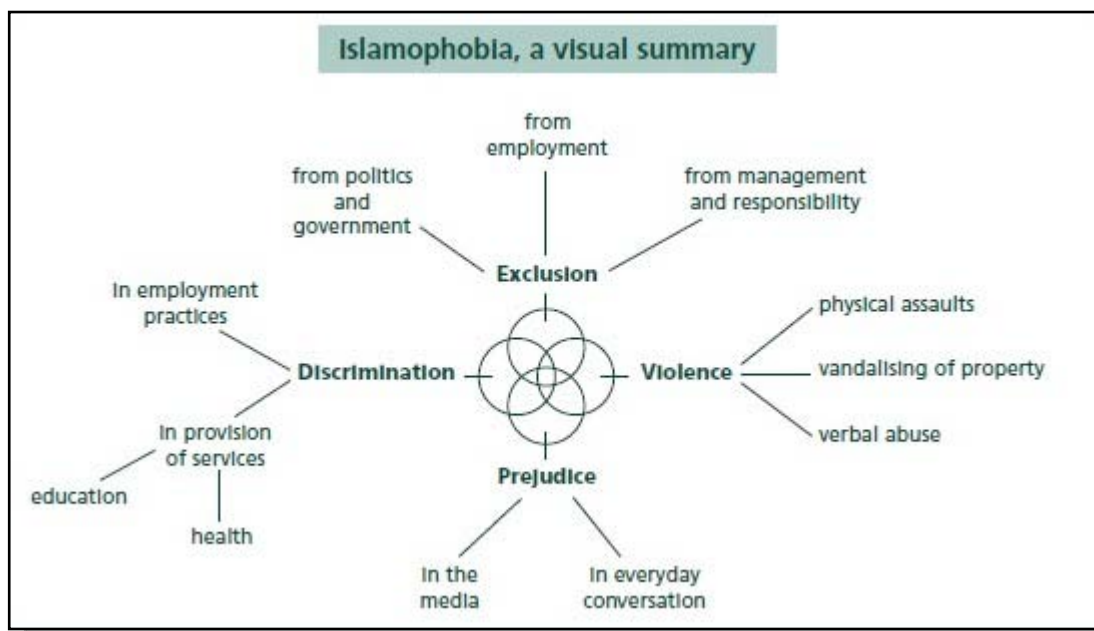
Table 1.14 Number of terrorist/extremist prisoners in Great Britain⁽¹⁾ by self-defined ethnicity⁽²⁾ at 31 March 2010

	White	Mixed	Asian or Black or British	Black or Chinese or Other	Total
Terrorism legislation or terrorism related	18	7	48	20	97
Remanded terrorism legislation	2	0	3	1	6
Remanded terrorism related	1	0	0	0	1
Convicted terrorism legislation	15	2	29	13	61
Convicted terrorism related	0	1	13	5	19
Deportation cases	0	3	1	1	5
Extradition cases	0	1	2	0	5
Domestic extremist/Separatist⁽³⁾	24	0	0	0	24
Remanded	4	0	0	0	4
Convicted	20	0	0	0	20
Historic cases⁽⁴⁾	4	0	1	0	5
Convicted terrorism related	4	0	1	0	5
Total	46	7	49	20	126

Source: National Offender Management Service and Scottish Prison Service

Příloha IV Počet vězňů v Britských věznicích dle jejich etnicity k 31. březnu 2010 (Home Office Statistical Bulletin 2010: 30)

8.2.12 Grafické znázornění islamofobie

Příloha 5 Grafická vizualizace islamofobie (the Runnymede Trust's 1997)

8.2.13 Zákony upravující přistěhovaleckou politiku Velké Británie

- Zákona o cizincích (*Aliens Act*) z roku 1905
- Zákon o občanství (*British National Act*) z roku 1948
- Zákon o imigraci z Commonwealth (*Commonwealth Immigrants Act*) z roku 1962
- Zákon o imigraci z Commonwealth (*Commonwealth Immigrants Act*) z roku 1968
- Zákon o imigraci (*Immigration Act*) z roku 1971
- Zákon o občanství (*British National Act*) z roku 1981
- Zákon o imigraci a azylu (*Immigration and Asylum Act*) z roku 1999
- Strategie Zajištění hranic, bezpečné útočiště. Integrace s růzností v moderní Británii z roku 2002
- Zákon o občanství, imigraci a azylu (*Nationality, Immigration and Asylum Act*) z roku 2002
- Plán Kontrola našich hranic: aby přistěhovalectví bylo pro Británii přínosem z roku 2005

8.3 Zákony postihující problematiku terorismu

- Zákon o terorismu (*Terrorism Act*) z roku 2000
- Protiteroristický, trestní a bezpečnostní (*Anti-terrorism, Crime and Security Act*) zákon z roku 2001
- Zákon o prevenci terorismu (*Prevention of Terrorism Act*) z roku 2005
- Zákon o terorismu (*Terrorism Act*) z roku 2006
- Zákon o terorismu (*Terrorism Act*) z roku 2008